

Kamo idemo?

Nekoć je film "Quo vadis" oduševio cijeli svijet veličanstvenim slikama starog Rima, sjajem i moću nekadašnje carske prijestolnice. Bila je to priča o apostolu Petru, koji je u Rim prispio kao navjestitelj Radosne vijesti. Iako je ondje namjeravao ostati do smrti, htio je pobjeći caru koji je svojom moću i lažima u smrt predavao Isusove sljedbenike. Dok je u strahu od takve sudbine bježao iz Rima, u susret mu je došao Isus s pitanjem: "Kamo ideš, Petre?" Toliko je to apostola dirnulo da se vratio i ondje život položio za kršćansku vjeru.

Te dojmljive slike o sjaju i propasti starog Rima kao i straha pred "virusom" mladog kršćanstva koje se širilo, podsjećaju na vrijeme koje upravo proživljavamo. Stanje u kojem se nalazimo, teško je shvatiti i još se teže s njime pomiriti. Čini se da smo na početku sasvim novoga doba, koje traži svoj gospodarski i društveni temelj i sustav. Nalazimo se pred korjenitim zaokretom, puno jačim od onoga koji su doživjeli toliki uslijed zaraze koronavirusa. Mali nevidljivi virus ne prestaje izazivati promjene na zdravstvenom, gospodarskom i duševnom području. Riječ je o više negoli o nekoj neshvatljivoj golemoj socijalno-ekonomskoj i ekološkoj krizi. To je ujedno i kriza

temeljnih vrijednota, na kojima je zasnovan zajednički život našega društva. Istina i stvarnost kao njegovi temelji i mjerilo potpuno su potkopani i često bivaju preokrenuti u lakrdiju. Vlastodršci i moćnici nadmoću medija i virtualnog svijeta sve više potiskuju i poriču njihovu vrijednost te ih zamagljuju izmišljotinama. Odbacuju tako naše vrijednote i u svoje kalupe stavljaju naše misli. Čine sve to da svijet i život ne možemo više vidjeti kakvi jesu, nego onakvima kako nam ih oni predstavljaju u skladu sa svojim interesom.

Isus i nas danas pita: Kamo ideš? Kamo sve ovo vodi? Imamo li odgovor? Vidimo li izlaz iz slijepice ulice? Na koga se sigurno možemo osloniti, tko je hrid i uporište našega života? Treba nam netko tko je izvan i iznad svake krize i koji nam može i zna pokazati pravi put. Nije li to jedino Bog koji nam je bliži negoli mi samima sebi, kojega susrećemo u vjeri i molitvi i od kojega nam dolazi svaki dobar dar?! Nije li to naša nebeska Majka koja nas prati iz nebeske slave, štiti nas i zagovara?! Zabrinuta za naše duševno i tjelesno zdravlje kao i za spasenij, upućuje nas na svoga Sina i preporučuje da činimo sve što god nam on rekne (usp. Iv 2, 5).

UREDNIK

Film o Marijinim obrocima

Marijini obroci udružili su se s dugogodišnjim podupirateljem i hollywoodskom zvijezdom Gerardom Butlerom kako bi snimili novi film "Ljubav dopire svuda". Film glumca prati u Liberiju i na Haite s osnivačem M. MacFarlane-Barrowom. Prikazuje ga kako se uključio u život zajednice - predaje matematiku, piše, sadi biljke, priprema hranu, donosi vodu... (HKM)

Obnova tornja pariške katedrale

Francuski predsjednik E. Macron objavio je kako će toranj pariške prvostolnice Naše Gospe, uništen vatrom g. 2019., biti rekonstruiran prema prijašnjem stanju. Crkvene građevine u Francuskoj od g. 1905. su u nadležnosti države. (CNA)

Zdravomarijom protiv zaraze

Filipinski biskupi pokrenuli su nacionalnu kampanju u kojoj će diljem zemlje od blagdana Velike Gospe do 15. rujna svakog dana moliti 10 Zdravomarija za zaustavljanje zaraze koronavirusom. (kp)

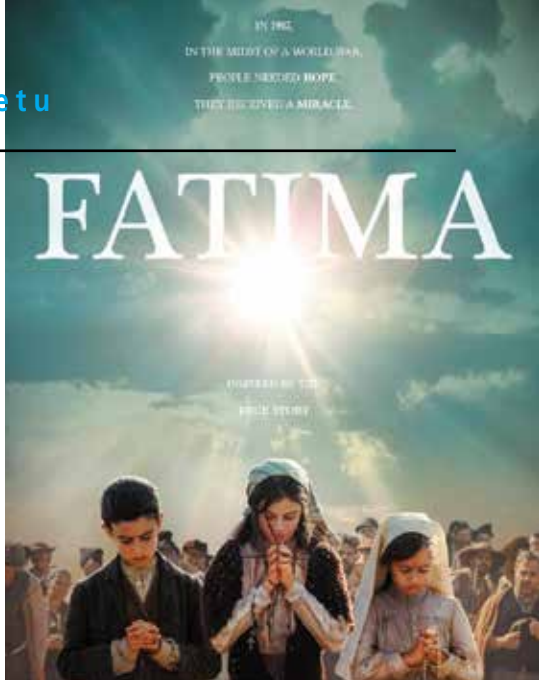
Da sami ne umru

Od početka širenja zaraze, bolnica Mater Dei schönstattskih Marijinih sestara u Buenos Airesu u Argentini posebno se stavila kako bi sve učinila da nitko od pacijenata ne umre sam, da mu smanji dodatne boli. Upravo su najveće domaće novine i brojni portali objavili ovog ljeta "protokol praćenja na kraju životnog puta", koji ta bolnica ima u sklopu programa zaštite i psihoduhovnog praćenja pacijenata.

Marš "Milijun krunica"

Marš "Milijun krunica" pozvao je katolike na 100 dana molitve krunice i posta od 15. kolovoza do 18. prosinca kako bi otjerali demonske snage iz SAD-a, za popravak i zagovor za američku naciju, jer je "SAD zahvatila neviđena borba između dobra i zla".

322 - "MARIJA" 11/2020.

Film "FATIMA"

U režiji Talijana Marka Pontecorva, snimljen je novi film "Fatima". To je zapravo drama o snazi vjere, traje 113 minuta, a temelji se na iskazima troje portugalskih pastirića iz Fatime - Lucije Santos i njezinih rođaka Jacinte i brata joj Franje Marto. Njima se u šest navrata od 13. svibnja do 13. listopada 1917. mjesečno ukazivala bl. Djevica Marija. Film je sniman u Rimu, a zbog koronavirusa, umjesto u travnju premijerno je prikazan krajem kolovoza te ovog listopada stiže i u hrvatska kina. U njemu sudjeluje i Goran Višnjić, a bogat udjel dao je i poznati talijanski sljepi pjevač Andrea Bocelli. Svoji ljubav prema Gospi Fatimskoj iskazao je stvarajući glazbu za film, a njegov veličanstveni glas u njemu resi čak tri skladbe. Među njima su najavna i odjavna pjesma "Gratia plena" koju izvodi u pratnji orkestra i dječjeg zbora. Djeca, koja predstavljaju vjeru malenih i nevinih diljem svijeta, pjevaju hvalu Gospi na više od 12 jezika, a posebice je dirljiva dječja molitva Zdravomarijo uz pratnju orkestra, na početku i na kraju skladbe, koju završava Boticellijev "Amen". (A-b-v)

Brojni su se javno zavjetovali da poziv prihvaćaju. (IKA)

Studijski dan

U organizaciji Papinske međunarodne marijanske akademije u suradnji s crkvenim vlastima i javnim ustanovama, u Rimu je 18. rujna upriličen studijski dan kako bi se razmotrili djelotvorni odgovori za potrebno kulturalno senzibiliziranje savjesti. Na njemu su se okupili teolozi, mariolozi, ali i sudci, odvjetnici, članovi redarstvenih snaga i gradonačelnici. Predsjednik PAMI fra Stefano Cecchin istaknuo je ideju da se svake godine 13. svibnja održi nacionalni susret na kojem bi se iznijeli rezultati toga rada. Papa je izrazio nadu da će marijanska svetišta sve više postajati tvrđave molitve, središta djelovanja evanđelja, mjesta obraćenja, uporišta marijanske pobožnosti. (n)

Umro jedan od osnivača

Preminuo je o. Jose Antonio Arbulu, jedan od članova utemeljitelja peruanske Schönstattske svećeničke lige. Ta želja dugo je klijala među svećenicima i ostvarila se krajem g. 2017. posvetom prvih članova, a sad je prvi od njih darovao svoj život za to poslanje. (WS)

Zaređen novi biskup

U dojmljivoj katedrali u La Plati u Argentini, 15. rujna za biskupa je zaređen Jorge E. Gonzalez, član Schönstattskega svećeničkog saveza. Taj nadnevak nije izabran napamet, nego je blagdan Gospe Žalosne, zaštitnice katedralne župe u La Plati, ali i 52. dan preminuća o. J. Kentenicha, utemeljitelja Schönstattskega pokreta. (WS)

Obnovljena Sućutna Gospa

Osim Sućutne Gospe u bazilici sv. Petra u Vatikanu, poznate kao Pietà, talijanski majstor Michelangelo napravio je još dvije. Jedna od

njih nedavno je obnovljena više od 4 stoljeća nakon nastanka. Riječ je o skulpturi koju je majstor počeo raditi u 72. godini, a drže da ju je namijenio kao ukras za svoj grob. Vjerojatno je zato na njoj i Michelangelovo lice. Zapravo, uz Gospu i Mariju Magdalenu, na skulpturi je i Nikodem, kojega je lik umjetnik islesao prema svome licu. (b)

Apostolat mora - Stella Maris

Apostolat mora, katolička dobrotvorna organizacija koja pruža pomoć pomorcima diljem svijeta, a koji g. 2020. obilježava 100 godina svoga djelovanja, promijenio je svoje službeno ime u Stella Maris - Zvijezda mora, pri čemu se misli na bl. Djevicu Mariju. To je u pismu kapelanima i dobrovoljcima te organizacije priopćio 28. rujna međunarodni ravnatelj fr. B. Ciceri, obrazlažući kako je to bilo nužno jer je organizacija u raznim zemljama imala različite nazive, što je dovodilo do potutnje i nesporazuma. (CNA)

Milijun djece moli krunicu

Kardinal M. Piacenza, predsjednik organizacije Pomoć Crkvi u nevolji i njezin duhovnik Martin M. Barta pozvali su na sudjelovanje u svjetskoj molitvenoj kampanji "Milijun djece moli krunicu" 18. listopada ili, pak, za moljenje krunice s djecom u školama i vrtićima 19. listopada. Ta nas molitva treba ispuniti novim povjerenjem u Božju ljubav i zaštitu, koju nam on preko svoje Majke želi darovati. (IKA)

Jedina Hodočasnička Gospa

Marijanski Schönstattske pokret u Ugandi ima jednu jedinu sliku Hodočasničke Gospe. Ona je blagoslovljena 21. svibnja 2016. u argentinskomu schönstattskomu nacionalnom svetištu, a 15. kolovoza 2019. prispjela je u Ugandu. Nalazi se u župi Nakivale, okrug Isingiro, u afričkomu najstarijem i jednomu od najvećih izbjegličkih logora. Pohodila je više od stotinu kuća u Ugandi. (WS)

Obitelj kao poslanje

Sigurno bi nas raznježio izvještaj o tome kako je Isus u mladosti sudjelovao u događanjima u vjerskoj zajednici i kako je obavljao dužnosti društvenog života; da doznamo kako je, kao mlad radnik, radio s Josipom; a onda njegov način sudjelovanja u slušanju Svetog pisma, u molitvi psalama i mnogim drugim običajima iz svakodnevnog života. U svojoj jezgrovitosti, Evanđelja ne otkrivaju ništa o Isusovoj mladosti i tu zadaću prepuštaju našoj mašti. U tom pogledu umjetnost, književnost i glazba davali su krila mašti. Dakako, nije teško zamisliti koliko bi majke mogle naučiti iz Marijine brizi prema Sinu! I koliko bi očevi mogli naučiti iz Josipova primjera, pravedna čovjeka, koji je posvetio svoj život podupiranju i zaštiti djeteta i supruge - svoje obitelji - u teškim trenucima! A da i ne spominjem koliko bi mladi mogli biti ohrabreni od mladića Isusa razumjeti potrebu i ljepotu njegovanja svoga najdubljeg poziva, i da sanjaju velike snove! A u tih trideset godina Isus je njegovao svoj poziv zbog kojega ga je Otac poslao. Isus se u tome razdoblju nije nikada dao obeshrabriti, nego je hrabro išao dalje i nastavljao svoje poslanje. Svaka kršćanska obitelj - poput Marije i

*Josipa - može prije svega primiti Isusa, slušati ga, razgovarati s njime, čuvati ga, štiti, rasti s Njim; i tako učiniti svijet boljim. Dajmo Gospodinu prostora u našim srcima i u našim danima! Tako su činili i Marija i Josip, a to nije bilo lako: kolike su samo teškoće morali prebroditi! To nije bila neka lažna obitelj, to nije bila neka nestvarna obitelj. Obitelj iz Nazareta obvezuje nas ponovno otkriti poziv i poslanje obitelji, svake obitelji. I, kao što se događalo u tih trideset godina u Nazaretu, može se dogoditi također za nas: moramo se truditi da ljubav, a ne mržnja postane nešto normalno, da zajednička uzajamna pomoć, a ne ravnodušnost ili neprijateljstvo, postanu nešto uobičajeno. Nije slučajno, dakle, da izraz "Nazaret" znači "ona koja čuva", poput Marije, koja - kaže Evanđelje - "u sebi pohranjivaše sve te događaje" (usp. Lk 2, 19.51). Otada, svaki put kada neka obitelj čuva to otajstvo, pa bila ona i na rubu svijeta, na djelu je otajstvo Sina Božjega, otajstvo Isusa koji dolazi da nas spasi. I dolazi spasiti svijet. A to je veliko poslanje obitelji: napraviti mjesta za Isusa koji dolazi, prihvatiti Isusa u obitelji, u osobi djece, muža, žene, baka i djedova ... Isus je ondje. Prihvatiti ga tamo, da raste duhovno u toj obitelji. Neka nam Gospodin udijeli tu milost...
Papa FRANJO
(II. dio iz kateheze na općoj audijenciji u srijedu, 17. prosinca 2014.)*

Svi trebamo Mariju

A, majko mila, svi trebamo Mariju, ako hoćemo da se spasimo: Ona je korablja naša koja spasava od potopa u paklu, ona ljestvica naša kojom se uzdižemo k Bogu. Ona je ufanje naše. Misli na Nju ujutro, misli na Nju navečer, misli po danu, misli po noći - samo po Njoj ćeš sretno prispjeti u luku blažene vječnosti.

Biskup Josip LANG (†1924.)

Zdravo, o Zdrava!

Anđeo Gabriel pozdravio je Nazaretsku Djevicu riječima: "Zdravo, milosti puna!" To nije bila tek uobičajena želja, nego nadasve vrlo snažna tvrdanja. Marija je bila zdrava, što i grčka riječ pozdrava, kao i naslov "milosti puna", dolaze od istoga glagola koji znači radovati se, radostan, veseo biti. Kako istinska radost dolazi iz ispunjenosti Bogom i njegovom mišoću, to je Marija s pravom bila zdrava. Štoviše kao što je bila puna milosti, bila je time i puna zdravlja.

GLOBALNA PANDEMIJA

Marija je živjela kad je zdravlje čovječanstva bilo ugroženo sveprisutnim grijehom kojemu nije uspijevalo umaći nijedan čovjek. U usporedbi s tim, zaraza koronavirusa je nevažna, jer je zaraza grijeha, kako nam veli sv. Pavao, bila smrtonosna za sve ljude. Grijehu nitko nije mogao izbjeći, a koga je zahvatio, nije se mogao spasiti od smrti. Toj smrtonosnoj zarazi nijedan čovjek nije mogao doskočiti, jer nitko nije imao tako dobar imunitet da se odupre tomu pogubnom virusu. Ljudsko rješenje moglo je biti samo ufanje u Boga da će on doći i spasiti čovjeka. No čovjek, na žalost, i kada vidi da nema drugoga izlaza, odbija pokazati svoju ovisnost o Bogu ili upućenost na njega i tako priznati njegovo gospodstvo. Tako je problem postao dvostruko veći: osim što su svi ljudi bili zaraženi grijehom, nije bilo onih koji bi htjeli prihvatiti

Božju pomoć kako bi on čovjeku priskrbio zdravlje od te nemilosrdne pošasti koja je harala ljudskim rodом. Sreća da Bog koji ljubi čovjeka nije odustajao od njegova spasenja pa je tražio načina da otkloni zapreke na putu spasenja, tj. da nađe prikladan način suzbijanja zaraze grijeha prije nego što nepovratno pomori cijeli svijet. Njegovo rješenje bilo je da pošalje Sina koji će svojim čistim prinosom pročititi živote ljudi i odstraniti od njih svaku pogibelj. Ali za ostvarenje Božjega plana trebalo je providjeti poniznu i čistu Majku koja će ga primiti u svoje krilo. To je bila Marija, puna milosti, koja je bila mišoću očišćena kako bi mogla biti prava posuda milosti kada joj Bog povjeri svoga Sina. Jer je bila zdrava od svakoga grijeha, mogla je primiti Ozdravitelja i Liječnika ljudskoga roda. I ona je bila mišoću zaštićena kako bi mogla ispuniti svoje poslanje, u protivnom, da je virus grijeha pronašao pukotinu u njezinu biću, ne bi bila dostojna Boga ni da bude Majkom njegovu Sinu. Zato je i ona imala zasluge te može nositi naslov Ozdraviteljice sukladno poslanju njezina Sina koji je njezinu čistoću i duhovno zdravlje htio kao uvjet svoga dolaska na zemlju.

NAŠE UTOČIŠTE

Kao što je Marija bila čisto utočište Sinu Božjemu kad je dolazio na zemlju, tako je i naše pouzdano utočište dok tražimo njezina Sina i po njemu pouzdan put prema nebu. Poznajući dobro njezino duhovno zdravlje, cjelovito i neokrnjeno, znamo da je samo ona stala pred zarazu grijeha do kraja zdrava i

zaštićena, te je od svoga čista bića dala ljudsku narav Sinu Božjemu. Ona je bila Božje oruđe u borbi protiv zaraze zla, jer je uz njezinu pomoć zaustavljen smrtonosni pohod grijeha na čovječanstvo. U njezinu srcu punu milosti nije bilo prostora za grijeh, kao što je bila Božjom snagom obavijena da se nikakav virus nije mogao na njoj zaustaviti.

Zato ni nama ne preostaje nego klicati: Zdravo, o Zdrava! Zdravo i priskrbi nam zdravlje duha i tijela, ugroženo zarazom naših dana. Jer ovo nije samo zaraza izvanjskoga zdravlja, nego prijetnja da nam dotakne dušu i da je izobličí, da je ispuni strahovima i pritiscima. Samo nam Gospodin može podariti mir i slobodu duha, jedino on nas može osloboditi strahova i pritisaka, učeći nas živjeti sveto i čisto. Samo

svetošću duha možemo nadvladati krizu koja se nadvija nad nas, a koja nije samo kriza tjelesnoga zdravlja, nego duhovne čistoće i duhovnoga zdravlja. Dopustili smo da čovječanstvo tone u ponore kojekakvih zaraza duha, a kasnije se ne znamo nositi s poteškoćama. Marija nas uči da zdravlje dolazi iznutra, iz čista srca i prelijeva se na cijelo biće. Dok njoj priznajemo da je puna milosti i zdravlja, na nas se prelijeva obilje koje ona u sebi nosi. Dok nju pozdravljamo, mi postajemo zdravi, jer nas liječi osjećaj za prisutnost milosti u njezinoj duši. Dok nju pozdravljamo i ističemo poput anđela koliko je sveta, čista i zdrava, u isto vrijeme svoju dušu obogaćujemo njezinim darovima. I dok se borimo protiv zaraze koronavirusa, dok poštujemo pravila o higijeni i tjelesnoj udaljenosti, molimo Mariju da se ne udaljimo od Gospodina ni jedni od drugih, a nadalje da pazimo na duhovnu higijenu. Ona koja je bila zaštićena od straha i za najveće uznemirenosti, i nama će pomoći da odagnamo strahove koji ugrožavaju naš odnos s Gospodinom i zajedništvo s ljudima. Utječimo se njezinu zagovoru i slijedimo njezin primjer, pa ćemo biti zdravi po zdravlju koje nam ona posreduje, a koje se u punini prima od njezina Sina. Dopustimo da nas vodi putem od pravoga Zdravlja, do Isusa, pa ćemo biti snažna i zdrava duha, sposobni biti odgovorni u našim zarazama, kao i puni ljubavi i milosrđa prema potrebnima. Kličimo joj ponizno: "Zdravo, o Zdrava, učini i nas zdravima za vječni život!"

Ivan BODROŽIĆ

Uz Dušni dan

SPROVODITI SPROVODE

Noseći krizanteme, ponajviše bijele i žute
Prema stanovima mrtvih ljudi oživjeli pute,
Pritom jedni zbrajaju kolika je cvijeću cijena
A drugi što li je ono što zovu carstvo sjena;
O jednom i drugom – krizanteme šute!

Jedni nose skromne bukete, drugi puno veće
I možda pomišljaju da je u tome mjera sreće,
Jedni na grobove naredaju lampione i svijeće,
Drugi u humak zataknu cvijetak, ili - ni to ne će;
Kad osmina prođe, prvi će imati obilnije smeće!

Cvijeće će sparušit sunce, razmetnut vjetar i kiše,
Za pokojne čak će i kršćani buncat da nema ih više!
O životu i smrti mudrovanje ljudsko svašta sudi,
O sudbini preminulih svojih koješta govore ljudi;
Al' Isus jamči: U Božjem dlanu ime im piše!
(*Jelsa, 2014.*)

Dok smo mlađi, obično uspijevamo
začudnom vještinom otjerati od sebe
pomisao na smrt. Istina, nikada sasvim,
ali nekako je odgurnemo izvan domašaja
samoga sebe. U našim mislima ona
postoji uglavnom isključivo kao smrt za
druge, povezana s Hemingwayevim, ili
čijim li već, pitanjem: »Kome zvono
zvoni?« - »Smrt je takva pojava koja se
svakome čini neprirodna i strašna kad se
tiče njega, a posve prirodna kad su drugi
u pitanju.« (B. Graham)

Ali u staračkim godinama pomisao na
osobnu smrt postaje nametljivija i
znatno ju je teže odmaknuti, jer »mladi
može - stari mora!«. I kad se stari
čovjek nekako »sprijatelji« sa smrću,
kad joj dopusti da se nastani u njegovoj

svijesti, često se prepušta naizgled
djetinjim maštanjima: Kako će me
otpremiti? Hoće li mi biti lijep sprovod?
Više sam puta čuo preporuku od starijih
osoba: »Znate, lipo ćete me
sprovodit!«

KAKVI SU NAM SPROVODI

Kaže se: »Ako je priša umrit, ni ukopat!«
Može se to i preokrenuti pa reći da
umrijeti »ni priša«, a pokopati često jest,
osobito ljeti ako nema mrtvačnice i
hladnjaka! Ipak, nikada nije toliko
»priša« da se ne bismo trebali potruditi
sprovod učiniti lijepim, tj. skladnim i
ozbiljnim iskazom našeg pijeteta prema
pokojniku i rodbini i, ako smo kršćani,
izrazom naše vjere u besmrtnost.

Na žalost, ne može se reći da su naši sprovodi uvijek i svagdje obilježeni takvim odlikama. Nađe se raznih detalja koji unose disonancu, bodu oči, izazivaju nelagodu. Iz čistih razgovora nas svećenika o ovoj temi proizlazi da su ti problemi više ili manje slični gotovo u svim našim mjestima.

Kao prvo: svaki će vam svećenik potvrditi da mu je jedna od mučnijih situacija, kad je prinuđen voditi sprovod čovjeku koji je živio daleko od Crkve i od crkve te umro bez sakramenata, premda smrt nije nastupila iznenada pa je bilo prigode za pomirenje s Bogom. No, to je već tema o kojoj bi trebalo zasebno pisati. Jedan naš svećenik već godinama snosi svoju pokoru jer je na jednom takvu sprovodu, koji su mu naredili iz ordinarijata, rekao otprilike ovako apostrofirajući pokojnika: „Evo tebe, Mato, u crkvi u koju za života nisi zalazio. I napunio si crkvu ko na Božić. O svima ostalima ne želim suditi, ali za tebe i za sebe znam da smo ovdje protiv svoje volje!“ Uz taj istiniti slučaj možda je dobro istaknuti: ako netko pred smrt svjesno odbije svećenika i sakramente, tu se ne može tražiti ni očekivati crkveni sprovod.

Kad čujemo vijest o nečijoj smrti, potrudimo se biti suzdržani u »glasnu razmišljanju« i filozofiranju koje često biva neprimjereno. Ako smo osobu cijenili, odajmo joj dužno poštovanje; ako mislimo da nije bila dobra, uzdržimo se od komentara. Ne kaže uzalud latinska poslovice: »De mortuis nihil nisi bene« - o mrtvima ili dobro ili ništa! Nemamo se pravo postavljati kao sudci ni nad živima, a kamoli nad

mrtvima koji su već primili ocjenu od jedinoga pravednog Procjenitelja.

NEKOLIKO TRENUTAKA PAŽNJE

Ne propuštajmo sprovode ako je ikako moguće (valjda ti koronazakoni ne će trajati vječno, mada što se tiče pirova neka ograničenja broja i ne bi bila na odmet!), nemojmo svoj komoditet prikrivati procjenom je li pokojnik „zaslužio“ da ga ispratimo. Ljudski je život kratak, ali ipak dovoljno dug i za dobro i za zlo. A valjda nema tog čovjeka koji u životu nije učinio barem toliko dobra da zavrijedi nekoliko minuta pažnje na odlasku.

U sprovodnu povorku treba unijeti sućutnu, ili barem uljudnu ozbiljnost. Nije to šetnja pri kojoj se, s rukama u džepovima, vode kojekakvi, obično isprazni, a često i preglasni, razgovori. Time se vrijedaju osjećaji ožalošćenih i krše osnovna pravila lijepa ponašanja. Ako nepredviđeno susretnete sprovodnu povorku, bilo gdje, zaustavite se i propustite ju. Ako na sprovod »naletite« u automobilu, a nemate

mogućnosti povući se, bilo bi poželjno da - isključivši motor - izađete i ispratite sprovod u uspravnu stavu. Iskustvo iz naših primorskih mjesta pokazuje da bi u tom pogledu često bila potrebna lekcija iz abecede bontona i mnogim turistima zasjelim po štekatima, makar dolazili i iz »kulturnoga« zapadnog svijeta, jer očito tu kulturu ponekad zaborave ponijeti sa sobom na odmor. Istina, sada su prolasci sprovoda kroz naselje rijetkost, ali takvi svoje neprilično ponašanje „namire“ kad tik do njih prolazi procesija!

Sasvim suprotno ponašaju se mnogi naši „tradicionalni“ kršćani: oni se rado uključuju u sprovodne povorke i u procesije, istina kao u neki „špancirfest“ pa u toj svetoj šetnji vrlo dinamično vode različite razgovore ugodne, a za obreda i Mise idu u obližnji kafić pijuckati i pripaliti! U ono poratno vrijeme, kao komunistički pandan procesijama, organizirale su se prvomajske i druge povorke. U jednomu našem otočkom mjestu uključio se u tu povorku jedan mjesni „lero“, malo otkaćen a malko i „pod gasom“, a kad je povorka prošla pored crkve, demonstrativno je istupio i glasno komentirao: „Vratru vi i on, ne gren daje kad ne ćete s njim u crkvu!“ Čovjek je mislio da je u sprovodu. A oni naši pobožni kršćani, obrnuto, izbjegavaju sprovod „jer će se s njim u crkvu“!

Nije ovo „ni po Mise“ što se tiče sprovoda i pokojnih. O osmrtnicama, grobnim natpisima, vijencima, misama za pokojne... možda u nekoj drugoj prigodi.

Stanko JERČIĆ

Prije 600 godina

Crkva sv. Marije na Trsatu spominje se prvi put 13. srpnja 1419., i to u pismu pape Martina V. (1417.-1431.) u kojem podjeljuje oprost svima koji ju posjete i doprinesu njezinu održavanju i popravku. Isti papa potvrđuje 19. srpnja 1420. biskupa Blaža za upravitelja tsatske Gospine crkve, a tri dana kasnije, 22. srpnja 1420., posebnim oprostima obdaruje hodočasnike koji pohode trsatsko svetište i one koji doprinesu za njegovo uzdržavanje. Trsatsko svetište spominje kao proštenjarsko mjesto koje ondje već otprije postoji. Dakle, bilo je to prije 600 godina. Više papā te će oprostite kasnije potvrditi i nove dijeliti, što će biti poticaj vjerničkom puku da još revnije hodočasti Gospi u njezino trsatsko svetište.

Srebrna krunica

Bilo je to u proljeće 1951. godine. Zaposlila se u "Konstruktora", koji je upravo počeo graditi tvornicu i predionicu konca "Dalmatinku" u Sinju. Otac joj je rano umro. Iza njega ostala je s majkom i dva brata. Jedan stariji, a drugi mlađi od nje. Teško su živjeli. Zato nitko od nje nije bio sretniji kad je dobila prvu plaću. S njome u džepu išla je u Split ukrcavati cement. Usput se u gradu našla ispred zlatarnice. Napast joj nije dala mira. Ušla je unutra. Htjela je od prve plaće kupiti sebi nešto za uspomenu. I, u znak zahvalnosti svojoj Gospi što joj je izmolila radno mjesto - odlučila kupiti krunicu koja joj se veoma sviđjela. Bila je - srebrna! Dala je za nju sve što

je bilo u platnoj vrećici, čitavu prvu plaću. Čim je došla kući, išla se pohvaliti majci kako je dobila prvu plaću i već svu potrošila - kupila sebi srebrnu krunicu! Majci nije bilo pravo. Budući da joj nije bilo lako podizati troje djece, ona će joj na to: - Dijete moje, zašto si kupovala tako skupu krunicu?! Jesam li za te novce mogla kupiti 10 kilograma kukuruza, pa bismo imali što jesti?! Život je išao dalje. I bez Anđelkine prve plaće svi su preživjeli. Majka je davno umrla. Mlađi brat umro je prije starijega. Ona se udala, ali joj Bog nije dao potomstva. Zato joj je na drugi način darovao više odrasle i školovane "djece". Mnoge je dala krstiti, pričestiti i krizmati kad se to njihovi roditelji, za bezbožnoga režima, nisu usuđivali. Tolike je pomogla opremiti za udaju šivajući i vezući. Malo su ju pomele mreke koje je skinula, pa još uvijek šiva i veze. Srebrna krunica od prve plaće životna joj je suputnica. Uvijek je uza nju, u torbici ili u džepu. S njome je prošla Isusovu domovinu, Fatimu, Lurd, Loreto, Rim, Czestochowu... Jedino joj je otpao dijelić s križićem. Umjesto njih, stavila je nešto slično. Srebrna zrnca sasvim su sjajna. Svakog dana prebire ih moleći za svoju veliku i malu "djecu", pa nisu oksidirala. Posebice moli za svećenike, osobito za onoga kojega je "posvojila". I za vozače! Cijeli život toliki ju rado sjednu do grada i natrag, kad ide u crkvu. Nada se da će ju ta krunica otpratiti i u grob.

Pere MARIN

Mikrokozmos Crkve

16. stoljeće iznjedrilo je znamenite likove na vjerskom području, osnivače i obnovitelje redovničkih zajednica, istaknute predstavnike Crkve u presudnim događajima njezine povijesti, kao što je bio Tridentiski sabor (1545.-1563.). Jedan od izvanrednih likova na duhovnom polju bio je i *sv. Toma iz Villanueve*, koji je za nas važan zbog svoga nauka o bl. Djevici Mariji.

PRIJATELJ SIROMAHA

Toma je rođen g. 1486. u španjolskoj Fuenllani, a mladenačke godine proveo je u Villanuevi, gradu po kojem je ostao poznat. Slijedeći primjer svojih roditelja, pomagao je siromaha dijeleći s njima svoje obroke i komadiće svoje odjeće. Uz majčin pristanak, nakon prerane očeve smrti baštinu je razdijelio siromasima, a kuću pretvorio u bolnicu. Izvanredno nadaren, nakon osnovnog školovanja pohađao je sveučilište u Alcalá de Henares. Po završetku studija poučavao je filozofiju i teologiju na sveučilištu u Salamanci. U međuvremenu je ostavio profesorsko zvanje i pristupio redu augustinaca. Zaređen za svećenika g. 1518., djelovao je kao odgojitelj, poglavar i propovjednik. Poznat po krjeposnu životu i sposobnosti imenovan je g. 1544. nadbiskupom Valencije. U toj službi nadahnjivao se na liku Dobroga Pastira i nauku sv. Pavla. Kao nadbiskup ostao je zapamćen kao

prijatelj siromaha, poslovičan po svojoj skromnosti i iznošenu odijelu. Preminuo je na blagdan Male Gospe g. 1555., blaženim je proglašen 1618., a svetim 1658. Uprizoruju ga redovito kako dijeli milostinju i čini djela milosrđa.

GOSPIN PROPOVJEDIK

Toma je bio vrstan propovjednik. Blistao je rječitošću, obilno se služio analogijom i tipologijom, biblijskim citatima i prizivom na auktoritete. Propovijedao je jednostavno i razumljivo, zanosio je svoje slušatelje, a mnoge potaknuo na obraćenje, tako da su za nj rekli: ovaj biskup i kamen zna ganuti. Pastoralni teolog ostavio je bogatu propovjedničku baštinu. Njegov nauk o Majci Isusovoj i ljubavi prema Bogu imao je silan utjecaj na kršćanski život onoga razdoblja, što mu je donijelo naslov *španjolski sv. Bernardo*. U njegovoj zbirci s preko 400 propovijedi nalaze se i govori o bl. Djevici Mariji. Propovijedao je o neizrecivu sjaju božanskoga majčinstva, o pjesni *Veliča*, o prikazanju u Hramu, o maču boli i profoštvu starca Šimuna, o bolnom zajedništvu Krista i Marije na Kalvariji, o Marijinu molitvenom životu, bezgrješnom začecu i rođenju.

CRKVA U MALOM

U usporedbi između stvaranja i otkupljenja, Toma predstavlja Majku Isusovu kao mikrokozmos Crkve. „*Kao što je u stvaranju svijeta sve stvaranje bilo sadržano u čovjeku koji je stoga mikrokozmos, tako je i u obnovi svijeta svo savršenstvo Crkve i svetaca bilo sadržano u presvetoj Djevici i stoga ju se*

može nazivati mikrokozmosom Crkve.“ Iz Tomine pisane baštine očito je da je svestrano poznao spise crkvenih naučitelja Augustina, Ambrozija, Jeronima i Grgura Velikoga. Iako augustinac, često se služio mislima našega sv. Jeronima kako bi njegovim auktoritetom pojačao svoja razmišljanja. Isticao je Gospino uzvišeno dostojanstvo, neporočnost i svetost. Za njega je ona gospodarica svijeta, vladarica svih stvorenja, kraljica svemira. Ponekad je znao i pretjerivati

u svomu govorničkom zanosu uspoređujući ju s Kristom, pripisujući joj uzvišene osobine i povlastice.

IZMEĐU BOGA I LJUDI

Mariološki nauk Tome iz Villanueve sadržan u njegovim propovijedima nadahnut je na biblijskim i otačkim tekstovima. S obzirom na djelo spasenja, Marija je za njega vrata svijeta i vrata neba, preko nje grješnici dolaze u nebo. Njezinom ulogom povezuje se Crkva, mistično tijelo Kristovo, sa svojom glavom, Kristom. Kod teme Marijina bezgrješnog začeca posegnuo je za auktoritetom sv. Jeronima: „*Kao što sv. Jeronim kaže, nema bjeline ili sjaja koji ne blista u slavnoj Djevici.*“ U propovijedima o Navještenju tvrdio je: „*To je milost koju je Marija našla kod Boga. Iz nje vidimo koliko je bila draga Bogu, jer, kako kaže sv. Jeronim, dana joj je sva punina milosti, premda u različitu stupnju od Sina.*“

O Marijinu uznesenju zapisao je: „*I ako se, kako kaže sv. Jeronim, na zemlji ponekad čulo mnoštvo anđela kako pjevaju u kuru i raduju se smrti nekih svetaca, koliko je veća njihova radost bila na današnji dan, na blagdan Uznesenja Majke Božje? Onaj koji tako časti svoje sluge, kako ne bi više počastio svoju Majku?! Stoga je, bez dvojbe, kako kaže sv. Jeronim, njezin Sin danas sišao s cijelim nebeskim dvorom, i uzevši ju u svoje ruke, postavio ju je na nebesima iznad anđeoskih kora.*“

Dinko ARACIĆ

Stablo života

Kada je stvorio čovjeka na svoju sliku, muško i žensko, Bog ih blagoslovi i reče im: Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite (Post 1, 27 – 28). Međutim, Bog je zasadio na istoku vrt, u Edenu, i tu je smjestio Adama i Evu. Za plod sa stabla što je nasred vrta, reče im: Da ga niste jeli! I ne dirajte u nj, da ne umrete (Post 3, 1- 3). Nakon što su prekršili zapovijed, Bog ih istjera i nastani istočno od vrta edenskoga. Povratak u Eden započeo je onoga dana kada je Bog poslao Spasitelja, Isusa Krista, utjelovljenoga po Duhu Svetom i rođena od majke Marije.

SUHO STABLO

Povezanost čovjeka i stabla opisano je u Svetom pismu. Preko teoloških misli, umjetnici su pokušali otkriti koje bi stablo moglo biti "dobro za jelo, za oči zamamljivo, a za mudrost poželjno" (Post 3, 6 – 7). Tijekom vremena nametnule su se jabuka i smokva. Prema latinskom nazivu *Malum* i pridjevu *malus*, -a, -um = zlo, jabuka je postala istovjetnica Istočnoga grijeha, a smokva, *Ficus*, stablo je s kojega su Adam i Eva trgali lišće da bi prekrili golotinju.

Prema drevnoj kršćanskoj predaji Stablo spoznaje bila je smokva, kako na jednoj minijaturi iz g. 994. navodi Codex Emilianense, Real Biblioteca, u španjolskom mjestu San Lorenzo

dell'Escorial. Na pročelju katedrale Uznesenja Marijina u Orvietu, kipar Lorenzo Maitani (†1330.) prikazao je Adama i Evu kako sa smokve beru zabranjeni plod. U prizoru Istočnoga grijeha, Michelangelo Buonarroti (†1564) na svodu Sikstinske kapele naslikao je Adama i Evu ispod smokve. Apokrifni tekst Mojsijeve Apokalipse opisuje da su sva stabla u Edenu nakon grijeha ostala bez lišća, osim smokve. U Novomu zavjetu Evandjelja spominju da je Isus prokleo neplodnu smokvu. Bio je gladan, a na smokvi nije našao "ništa, osim lišća" (Mt 21, 18 – 22),

”jer još ne bijaše vrijeme smokava” (Mk 11, 12 – 14), prokleo je smokvu i ona se ”iz korijena osušila” (Mk 11, 20 – 21); dok je gospodar, prema Isusovoj prisposobi, da mu ne iscrpljuje zemlju, posjekao neplodnu smokvu (Lk 13, 6 – 9). Stablo života spominje se nekoliko puta u Otkrivenju, koje govori da će pravednici imati ”pravo na stablo života” (Otk 2,7. 22,14), a koji budu oduzimali ”od riječi proroštva”, ne će imati ”udio na stablu života” (Otk 22,19).

U Srednjem vijeku među kršćanskim vjernicima proširila se predaja o Suhom stablu. Nakon što je istjerao Adama i Evu, jer su s njega jeli, Bog je učinio da se stablo osušilo. To je bio povod da umjetnici pokušaju simbolično povezati suho stablo iz Edena s Isusovim križem na Kalvariji, ili s Marijom, majkom Isusovom, kao Novom Evom, koja je rodila Spasitelja.

ŽIVA GOSPA U SUHOM STABLU

Kao prvi primjer u kršćanskoj sakralnoj umjetnosti stablo Spoznaje dobra i zla oslikao je g. 1465. flamanski umjetnik *Petrus Christus* (†1473.) pod nazivom *Suho stablo*, ulje na hrastovoj dasci, malih dimenzija: 12,3 x 17,4 cm, od g. 1965. u Thyssen-Bornemisza Museum u Madridu. Vjerojatno je sliku koristilo Bratstvo Gospe od Suhoga stabla, kojemu su se pridružili Petrus i njegova supruga Gaudicina.

Jednostavnim slikovnim rječnikom umjetnik je uspio Istočni grijeh oslikati simbolikom Suhoga stabla na kojem Nova Eva rađa Novog Adama. Za nadahnuće je koristio tekst

Ezekielova proroštva koje govori o Božjem djelovanju u povijesti spasenja: I sve će poljsko drveće znati da ja sam Bog koji visoko drvo ponizujem, a nisko uzvisujem; zeleno drvo sušim, a drvu suhu dajem da rodi (Ez 17, 24). To je proroštvo srednjovjekovna teologija tumačila kao poruku iskupljenja Istočnoga grijeha koji se dogodio po Mariji kao novoj Evi. Krošnja na stablu podsjeća na Kristovu krunu i otkupiteljsku žrtvu na križu. Zlatna slova predstavljaju prvo slovo andeoskoga pozdrava: Ave Maria. Petnaest umnoženih slova simbolizira petnaest otajstava Gospine krunice. Obasjana nevidljivim svjetlom, u crnoj pozadini pojavljuje je Gospa s djetetom Isusom u naručju. Dok uspravno stoji na deblu suhoga stabla, nacijepljena kao nova plemka, okružena je vijencem isprepletene krošnje poput trnove krune. Odjevena je u flamansku modru haljinu i omotana crvenim plaštem sa zelenom oblogom. Punašno lice, široko čelo i duga raspletena kosa pričvršćena obručem, odaju ženu koja je upravo rodila. Isus kao Otkupitelj u lijevoj ruci drži globus s križem na vrhu. Prizor zadivljuje kršćanskom dramaturgijom i nevjerojatnom sakralnošću. Umjetnik je uspio u istom prizoru ujediniti utjelovljenje, smrt i otkupljenje. Utjelovljenje, jer je Gospa rodila Isusa; smrt, jer je Život smješten u krošnji suhih grana poput trnove krune na Isusovoj glavi; Otkupljenje, jer je suho edensko stablo oživjelo Isusovim uskrsnućem.

Ante Branko PERIŠA

Cilj duhovnog života

Kao veliki promicatelj marijanske duhovnosti, sve do posvete ili svetog ropstva ljubavi, Montfort naglašava temeljni princip svakog autentična duhovnog puta. Isus je vrhovni cilj svih pobožnosti, inače su one krive i lažne. On ima središnje mjesto u kršćanskom životu. Radi se o važnu i potrebnu navještaju otajstva Krista koji spriječava razvoj marijanskog kulta i pobožnosti koji ne bi bili vezani uz bit kršćanskog života. Marija nije drugo doli ponizna službenica Gospodnja. Samo je on naš Spasitelj i sve naše. Pobožnost Mariji mora nas voditi Isusu. To je duboko uvjerenje sv. Ljudevita koje će puno puta ponoviti:

MARIJA VODI K ISUSU

”Isus Krist, naš Spasitelj, pravi Bog i pravi čovjek, treba biti vrhovni cilj svih naših pobožnosti, inače bi one bile krive i lažne. Isus Krist je *alfa i omega*, (Otk 1,8) početak i svršetak svih stvari (usp. Otk 21,16). Mi se trudimo, kako kaže Apostol, jedino oko toga da svakog čovjeka učinimo savršenim u Isusu Kristu (usp. Ef 4,13), *jer jedino u njemu stanuje sva punina Božanstva* (Kol 2,9) i sve ostale punine milosti, krjeposti i savršenosti; jer smo *jedino u njemu bili blagoslovljeni svakim duhovnim blagoslovom*; (Ef 1,3) jer je on naši jedini Učitelj koji nas treba učiti, naš jedini Gospodar o kojem imamo ovisiti, naša jedina Glava s kojom moramo biti sjedinjeni, naš jedini uzor kojemu se

trebamo upriličiti, naš jedini liječnik koji će nas izliječiti, naš jedini pastir koji će nas hraniti, naš jedini put koji nas treba voditi, naša jedina istina u koju moramo vjerovati, naš jedini život koji nas treba oživljavati, i u svim stvarima naše jedino sve koje nam ima biti dovoljno.

Nijedno drugo ime pod nebom nije nam dano kojim bismo se mogli spasiti (usp. Dj 4, 12), osim imena Isusova. Bog nam nije stavio drugog temelja našega spasa, naše savršenosti i naše slave nego samo Isusa Krista. Svaka zgrada koja nije postavljena na taj stanac kamen, utemeljena je na pomičnom pijesku, i sigurno će se oboriti prije ili kasnije. Svaki vjernik koji nije s Isusom sjedinjen, kao lozova mladica s panjem, otpast će, osušit će se i ne će biti ni za što nego da se baci u vatru (usp. Iv 15, 6). Ako smo u Isusu Kristu i Krist u nama, ne treba nam se bojati osuđenja (usp. Rim 8, 39).

Ni anđeli s neba, ni ljudi na zemlji, ni đavli pakleni niti ikoje drugo stvorenje ne može nam nauditi, jer nas ne može rastaviti od ljubavi Božje, koja je u Isusu Kristu (usp. Rim 8, 39). Po Isusu, s Isusom i u Isusu možemo sve: povratiti svu čast i slavu Ocu, u jedinstvu Duha Svetoga, i sami postati savršeni, te našem bližnjemu biti miomiris vječnoga života.

Ako, dakle, promičemo ozbiljnu pobožnost prema Presvetoj Djevici, to je jedino zato da promaknemo pobožnost prema Isusu Kristu; to je jedino zato da iznesemo lako i sigurno sredstvo kako naći Isusa Krista. Kad bi pobožnost prema Presvetoj Djevici udaljavala ljude

od Isusa Krista, trebalo bi je baciti kao đavolsku varku. Ali ova pobožnost ne samo da ne udaljuje ljude od Isusa Krista, nego nam je još potrebna da ga uzmognemo savršeno naći, nježno ga ljubiti i služiti mu vjerno, kao što sam to već pokazao i o čemu će biti govora još malo kasnije” (*Rasprava o pravoj pobožnosti*, 61-62).

MARIJA JE ISUSOV DAR

Svetac sam u obliku molitve Isusu otkriva veličinu i ljepotu marijanske dimenzije svoga puta. Priznaje, ispovijeda i viče da je Marija Isusov dar, te da je on po Mariji došao do Isusa. “Ljubljeni moj Isuse, dopusti da ti se obratim kako bih ti iskazao svoju zahvalnost za milost koju si mi udijelio dajući me svojoj svetoj Majci po pobožnosti ovog ropstva; da bi tako ona bila moja zagovornica kod tvog Veličanstva i moja sveopća nadopuna u mojoj prevelikoj bijedi. Jao! Gospodine,

ja sam tako bijedan, da bih se bez ove dobre Majke sigurno izgubio. Da, Marija mi je kod tebe u svemu potrebna: potrebna mi je da te ublaži u tvojoj pravednoj srdžbi jer sam te toliko vrijeđao; potrebna mi je da suzdrži vječne kazne tvoje pravde koje zaslužujem; potrebna mi je da mogu gledati tebe, tebi govoriti, tebe moliti, tebi se približiti i tebi se svidjeti; potrebna mi je da spasim svoju dušu i duše drugih; potrebna mi je, jednom riječju, da mogu uvijek vršiti tvoju svetu volju i tražiti u svemu tvoju najveću slavu.

Ah, zašto ne mogu objaviti čitavome svijetu ovo milosrđe koje si imao prema meni! Zašto da cijeli svijet ne zna da bih ja bez Marije bio već osuđen! Zašto se ne mogu dostojno zahvaliti na tako velikom dobročinstvu! Marija je u meni – ‘dana mi je’. Oh, kakvo blago! Oh, kakva utjeha! I da ne bih bio, iza toga, sav njezin! Oh, kakve nezahvalnosti, moj dragi Spasitelju! Pošalji mi radije smrt nego da mi se takva nesreća dogodi: jer više volim umrijeti nego živjeti, a da ne budem sav Marijin.

Ja sam je tisuću i tisuću puta uzeo za sve dobro moje sa sv. Ivanom Evandelistom, podno križa, i isto toliko puta predao se njoj; ali, ako to još nisam učinio onako dobro kako ti to želiš, moj dragi Isuse, činim to sada kako ti hoćeš da učinim; i ako vidiš u mojoj duši i u mome tijelu nešto što ne pripada toj slavnoj Kneginji, molim te da to iščupaš i baciš daleko od mene, jer ono što ne pripada Mariji, nije tebe dostojno” (Marijina tajna, 66).

Miljenko SUŠAC

Zdravlje duše i tijela

Nakon preživljavanja od kuge, koja je u prošlosti odnosila tisuće života, vjernici su podizali crkve i kapele u znak zahvalnosti za preživljavanje i sačuvano zdravlje.

Blagdan Gospe od Zdravlja, kojoj su u čast u krajevima negdašnje Mletačke Republike bile podignute brojne crkve i kapele, vezan je uz haranje strašne kuge g. 1630. na području Mletačke Republike, koja je u samoj Veneciji pokosila 80.000 života. Mletački Senat učinio je zavjet, ako prestane kuga, da će Gospi u čast podignuti veličanstvenu crkvu. I kuga je ubrzo prestala, a zavjet ispunjen. Sagrađena je u Veneciji g. 1687. divna crkva Gospe od Zdravlja. Pobožnost Gospi od Zdravlja prispjela je otamo i u naše južne krajeve.

Franjevci su u Splitu na Dobromu g. 1730. podigli samostan, koji je ubrzo postao žarište pobožnost Gospi. Kad se, naime, u gradu pojavila g. 1731. kuga, ostala je pošteđena jedino četvrt Dobri. Vjernici su osjetili da kod svojih fratara imaju moćnu zagovornicu, čašćenu u slici Gospe s Djetetom u naručju. Tako je započelo njezino štovanje u Splitu pod imenom Gospe od Zdravlja.

ZDRAVLJE BOLESNIH

Danas su na ulazu u crkvu sredstva za raskuživanje u plastičnoj ambalaži postavljena u isušene kamenice u kojima je nekoć stajala blagoslovljena

voda. Ne znam tko se do sada njome zarazio, ali su došla takva vremena da i na taj način treba čuvati zdravlje. Oni kojima nedostaju dobri stari običaji blagoslivljanja i križanja pri ulazu u crkvu kojim se prisjećaju svoga krštenja i svoga kršćanskog identiteta, mogu i dalje to činiti. Blagoslovljenu vodu mogu ponijeti u maloj boci i imati je pri ruci po želji, kad god im ustreba. Tako danas u torbi mnogi nose vlažne higijenske maramice i raspršivače za raskuživanje ruku. Tko se boji da će se zaraziti blagoslovljenom vodom, može prvo upotrijebiti vodu pa onda sredstvo za čišćenje. Blagoslov traje. Ostaje zapisan u duhovnoj memoriji i čuva od zala koji napadaju dušu. Ne zaboravimo da je čovjek cjelovito biće, koje ima tijelo, dušu i duh. Stoga ne treba zanemarivati nijednu od tih protega radi takozvanog čuvanja zdravlja.

Potpuno zdravlje čovjek može ostvariti jedino u cjelini. Svi smo mi bolesni. Još pamtim te riječi profesora

Grmeka koji je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu predavao Uvod u medicinu studentima prve godine. Hagioterapija, logoterapija i razne psihoterapije samo potvrđuju činjenicu da se zdravlje čuva i bolesni liječe cjelovitim pristupom. Pojam „čisto je kao u crkvi“ ili kuća je ”uredna kao kapela”, zamjenjuje se u naše dane sve više onim „čisto kao u apoteci“. Neka i kemije i farmacije, apoteke i lijekova. Oni su bitan lanac u čuvanju zdravlja i liječenju bolesti. Ali nisu jedini i ne isključuju druge činitelje. Uz vjeru u blagoslov i zdravlje je potpunije. Neka stoga i sredstava za čišćenje i za blagoslov. Tko zna koliko je kome pomogla vjera, a koliko kemija u liječenju i sprječavanju ne samo bolesti nego i straha od bolesti.

U vremenu medicine temeljene na dokazima, neozbiljno je biti preuzetan u brizi za zdravlje i zanemariti liječnike i lijekove koje je u davna vremena i mudri Sirah uvažio i preporučio. Konačno, kada sve obavimo po pravilima medicinske struke, ostavimo bar malo dobre volje i prostora slobode duši koja vjeruje da je Ljubav jača od straha i da je mnoge bolesnike izliječila usrdna molitva. Prisjetimo se čitanja iz Poslanice sv. Jakova koje se čita na blagdan Gospe od Zdravlja.

ČIST - NEČIST

Kad je već preporuka da treba očistiti ruke raskuživačem na ulazu u crkvu, zašto se to radi i na izlazu? Što je to kužno, zarazno, u Božjem hramu, da i nakon izlaska iz njega ljudi savjesno

peru ruke? „Nečist“, vikali su bolesnici koji su bili zaraženi gubom, da bi odmaknuli od sebe prolaznike i spriječili s njima dodir. Gubavci su zato najčešće živjeli u izoliranim predjelima ili pak na otocima, da bi bili što sigurniji da ne bi prenijeli zarazu na zdrave. Bila je to smrtonosna bolest od koje se mučno umiralo. Gubilo se dijelove tijela, komadi su od njega otpadali. Ne samo dijelove tijela nego se gubio i društveni život. Gubavci su se mogli družiti samo međusobno. Nije bilo televizije, interneta, telefonskih linija... Živi su se odmaknuli od ovog svijeta i polako umirali. A Isus je izliječio i gubavca.

U MARIJINOJ ŠKOLI

Bl. Djevicu Mariju, koja je na Anđelovu vijest da će biti Majka Sina Božjega, rado pozdravljamo s Anđelom navjestiteljem ”Zdravo, Marijo, milosti puna...” i molimo s tolikom braćom i sestrama ”Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grješnike, sada i na čas smrti naše. Amen.”

Stoljećima odliježe po našim crkvama i po našim obiteljima ta divna molitva koja sa zrcima krunice u ruci u nizu postaje krasan buket ruža za Majku Isusovu. Kraljica sv. Krunice svoj narod majčinski zagovora i blagoslivlje obilnim dobročinstvima te zagovara za potrebe Crkve. Štitila je naše djedove i bake, pa joj zahvalimo što je s nama i danas. Po njezinu zagovoru neka nas Duh Sveti vodi, da ne skrenemo s Božjega puta i, zajedno sa svetim Josipom, čuva nas i naše obitelji.

Danijela DE MICHELI VITTURI

Na blagdan Svih svetih, 1. studenoga 1950., dakle prije 70 godina, papa Pio XII. proglasio je dogmu o Marijinu uznesenju u nebesku slavu. Do toga je došlo nakon što se pismeno posavjetovao sa svim biskupima i osnovao teološko povjerenstvo za proučavanje te istine vjere. Jedan od članova povjerenstva bio je i naš fra Karlo Balić (†1977.), koji je svojim teološkim razglabljem dao važan doprinos u bistrenju teološkog pojma Marijina uznesenja, što je okrunjeno samim pravorijekom.

OSJEĆAJ VJERE NARODA BOŽJEGA

Jedna od glavnih poteškoća za definiranje Marijina uznesenja bio je nedostatak izričita svetopisamskog svjedočanstva na kojem je bilo moguće temeljiti tu istinu vjere. Evandjelja, naime, šute o Marijinoj smrti. No već u ranokršćansko doba nastale su pobožne predaje koje su to opisivale. Jedna od njih tvrdila je kad je Marija umrla, da su se apostoli okupili na oproštaj. Kad su otvorili sarkofag u koji je bilo pohranjeno Marijino tijelo, nisu našli njezine ostatke, nego puno mirisna cvijeća i ljekovita bilja. Uz tu predaju naroda Božjega nastao je i blagdan Marijina usnuća, koji se u Jeruzalemu slavio već u 5. st., a odatle se proširio po cijeloj Crkvi.

Marijanski teolog Balić bio je osjetljiv vrjednovatelj osjećaja vjere naroda Božjega. Često je znao ponavljati: Dok teolozi raspravljaju, Božji narod vjeruje. Taj osjećaj vjerničke vjere bio

je za njega jedan od glavnih dokaza za definiranje uznesenja. Marijino uznesenje usko je povezano s pologom vjere pa je zastupao da spada u područje nepogrješivosti Crkve te da može biti objektom dogmatskog pravorijeka.

U Povjerenstvu za proglašenje dogme Balić je radio 10 godina. Posložio je teološku metodu za rješavanje problema mogućnosti definiranja uznesenja polazeći upravo od osjećaja vjere (*sensus fidei*), od onoga što Crkva oduvijek i posvuda vjeruje. Slijedio je načelo da je *lex orandi* u isto vrijeme i *lex credendi*, da je zakon moljenja - zakon vjerovanja, tj. ono što se moli, to se i vjeruje. U brojnim znanstvenim radovima istraživao je svjedočanstva o Marijinu uznesenju. Obradio je i pitanja mogućnosti i prikladnosti definiranja dogme koja nije izričito zasvjedočena u Svetom pismu.

ZAUVIJEK SJEDINJENA SA SVOJIM SINOM

Balić je isticao činjenicu da je istina o Marijinoj konačnoj proslavi, iako ne izričito, sadržana u biblijskim tekstovima koji tvrde da će svi vjernici imati udjela u nebeskoj slavi i biti dionici Kristova uskrsnuća od mrtvih. Proslava koja je obećana svim vjernicima, bila je dodijeljena Mariji na poseban način. Drugi važan teološki dokaz nalazio je Balić u činjenici Marijine posebne blizine i jedinstva s Isusom. Bog ju je izabrao za Majku svoga Sina, s kojim je bila sjedinjena za života i ostala s njim u

smrti i nakon smrti. Tako je i njezina proslava uvjetovana jedinstvom s Kristom. Bilo je važno naglasiti da je Marija i nakon smrti sačuvala to jedinstvo sa svojim Sinom, da je bila svim svojim bićem, tijelom i dušom, od Boga proslavljena.

Nadalje, Balić je zastupao da je Marija umrla naravnom smrću. I u tom je slijedila svoga Sina. Njezino tijelo bilo je sačuvano od raspadljivosti budući da Bog nije dopustio da tijelo koje je nosilo Začetnika života istrune u tami groba. Potvrdu za to nalazio je u vjeri naroda Božjega, koji je bio uvjeren da je bilo dostojno da Marija sudjeluje u pobjedi svoga Sina i da snagom njegova uskrsnuća bude pridružena

njegovoj slavi. Marijino uznesenje sudioništvo je u Kristovu uskrsnuću. Na kraju je Balić odredio i objekt definicije, tj. teološki pojam uznesenja koji podrazumijeva Marijinu smrt kao završetak zemaljskog života i nebesku proslavu u duhu i tijelu.

VJERA OBLIKOVANA U DOGMU

Na temelju vjere i vjerskog osjećaja naroda Božjega, nakon pozitivna ishoda pismenoga sabora i potvrđna mišljenja teološkoga povjerenstva, apostolskom uredbom *Munificentissimus Deus* (*Predarežljivi Bog*), Pio XII. proglasio je istinu vjere Marijina uznesenja dogmom: Marija je, po završetku zemaljskoga života, dušom i tijelom, uznesena u nebesku slavu. Ostavlja otvorenim pitanje Marijine smrti, način i vrijeme kad i kako se taj prijelaz dogodio. Prema Balićevu mišljenju, Pio XII. nije proglasio neku novu istinu, nego je ugradio neprekinuto vjerovanje vjerničkog puka u oblik dogme i učinio da ono što se stoljećima vjerovalo postane obvezujuće za cijelu Crkvu.

Balića se, dakle, s punim pravom može nazivati teologom Marijina uznesenja. Gérard Philips, njegov „ideološki protivnik“ i kasniji suparnik u izradi saborskog teksta o Mariji, ustvrdio je da „Balićevi brojni radovi tvore jedan od najvažnijih doprinosa u proučavanju nauka o uznesenju“.

Mate ARDINIĆ

Bila je uzdanica

U životu proživljavam puno toga lijepa, ali nas ne mimoiđu osobni i obiteljski problemi, zdravstvene tegobe i druge nevolje, a tako i smrt najbližih. Uz spomendan naših dragih pokojnika razgovarali smo o tome s umirovljenikom *Karлом Butkovićem*.

- *Zanimljivo, da ste rođeni u Zenici?*

- Otac mi je trenutačno bio u Zenici na izgradnji Čeličane. Moja majka u visokoj trudnoći došla mu u posjet i tako sam g. 1949. ondje rođen. Roditelji su mi g. 1950. dobili stan u Slavonskom Brodu pa sam otada Brođanin.

- *Rano ste zasnovali obitelj?*

- Bila je to srednjoškolska ljubav. Biserka (r. 1950.) i ja upoznali smo se na liječničkom pregledu za upis u srednju školu. Pogledi nam se sreli i svjedly se jedno drugomu. Ponudila me čokoladom i tako je otpočelo mladenačko druženje i zaljubljenost. Brak smo sklopili 10. siječnja 1970. u crkvi Krista Kralja.

OBITELJ KAO PLODAN KUTAK

- *Bračna ljubav radala je plodom...*

- Rodila nam se g. 1970. Alma (prof. matematike i informatike), 1972. Damir (suradnik u nastavi glazbenog odgoja, voditelj Brodskoga tamburaškog orkestra, član TS „Berde band“), 1975. Krešimir (automehaničar) i 1978. Mirna (odgojiteljica). Kada se rodila Alma, morao sam godinu i pol u vojsku. Tako se već u početku braka supruga

morala sama brinuti o svemu. Kao trgovački pomoćnik radila je u trgovini, a kod kuće sve što i svaka druga majka i supruga. Osobito joj je bilo teško što je često bila i majka i otac. Kao pogonski električar u Tvornici „Đuro Đaković“ išao sam na teren u druga mjesta i u inozemstvo. Bio sam godinu i pol u Iranu. Život s četvero djece bio je zahtijevan. Davali smo sve od sebe da ih odgojimo, školujemo i vjerski usmjerimo. Polazili su redovito vjeronauk, nedjeljne i blagdanske mise, primili su sve sakramente, a kasnije su i crkveno vjenčani. U tinejdžerskoj dobi kada je i otac vrlo potreban, sve je bivalo na Biserki. Davala se maksimalno.

- *A onda počnu i zdravstvene nevolje?*

- Da! Imao sam najprije problema s cirkulacijom na desnom stopalu. To sam nekako zaliječio. A kada sam g. 1993. bio na terenu u Njemačkoj, na lijevom stopalu otvorila se ranica i krenula je gangrena. Trebalo je spašavati život amputacijom noge do pod koljeno. Strašan šok za mene i za cijelu obitelj. Na tu liječničku vijest zanijemio sam, otišao u bolesničku sobu, sabrao se i pristao na žurnu operaciju. Kad sam bio najpotrebniji kao suprug i otac, u 44. godini ostao sam bez dijela noge s mnogim popratnim pojavama. To je moju Biserku veoma potreslo. Oboljela je od dijabetesa. Teški ratni i poratni uvjeti, njegovanje mene, radno mjesto, a djeca stasaju, škola, studij, zaposlenja, sklapanja braka, rađanje unučadi... Sve je to supruga nosila na svojim plećima. Umirovljen sam u 45. godini bez ikakve otpremnine. Starija djeca već

su zasnivala svoje obitelji. Da bi tijelu i duši pružila snage i trenutke mira koje samo Bog može dati, supruga se priključila župnomu pjevačkom zboru u Maloj crkvi. Kad sam prohodao s protezom u jesen 1994., pridružio sam joj se i ja te u zboru ostao do danas. A solističko pjevanje psalama dodatno mi jačalo samopouzdanje.

BOŽJA VOLJA I GOSPINA ZAŠTITA

- *Rušilo se i Biserkino zdravlje?*
- Zbog dugogodišnjega dijabetesa stigle su komplikacije - krvožilne, srčane, bubrežne, očne. I pored svega, često je okupljala obitelji naše djece. Božići, Uskrsi, rođendani, imendani, zračili su radošću, igrom, pjesmom. Ali, opet nevolja. Pao sam g. 2010. i slomio lijevi kuk. Nakon toga operacija i oporavak, a Biserkino stanje sve teže. Operirala je g. 2013. srce. Zadnje dvije godine nije mogla ni kuhati. Objed su nam donosili iz Doma za stare i nemoćne. Bilo je teško gledati njezinu patnju. U dva sam ju navrata oživljavao, ali je treći put, g. 2015. preminula. Sve

nas je pogodila bol i tuga. Utihnuo je naš dom. Nestao je Biserkin osmijeh, zagrljaj, riječ ljubavi, savjet. Bila nam je uzdanica i oslonac. Na svoj 65. rođendan pokopana je uz pjesmu župnoga zbora i svirku tamburaškog sastava sina Damira. Molitva, pjesma, svirka, ali i bol, tuga i suze ispratili su ju u Očev dom s vjerom u naš konačni susret u vječnosti.

- *Kako nosite teret udovištva?*

- Žalost, praznina i ožiljci na duši i nakon pet godina su svježi. Vjerujemo da nas Biserka prati molitvom i Gospi nas izručuje jer smo zajedno često prosili njezinu pomoć i zahvaljivali za primljene milosti. Ali, tu su sinovi i kćeri koji se o meni brinu, a unuci - Nora, Karla, Luka, Filip, Marija, Marko, Ivan, blizanci Juraj i Matej te Lucija pružaju utjehu. Za Božić i Uskrs svi se okupimo. Prepričavamo uspomene, slažemo se i volimo, a različitosti prihvaćamo.

- *Nevolje sigurno nisu prestale?*

- Obolio sam od karcinoma prostate, pa opet operacija. Metastaze, pa kemoterapije i stalne kontrole. No, pjevanje u župnom zboru, u zboru umirovljenika „Zlatni klas“, u zboru franjevačke crkve te slikanje u udruzi invalida „Loco moto“, odvrćaju misli od bolesti i tuge, jačaju mi vjeru u Božju volju i Gospinu zaštitu. Gospini blagdani i hodočasnički "osmi u mjesecu" krijepe mi dušu molitvom i pjesmama Isusu i Mariji u koje se uzdam.

Nedjeljka ANDRIĆ-NOVINC

Molitva

- Zašto svima govoriš "Moli!"? - pitaju me moja djeca.
- Pa kao da ti ne znaš kako svi trebamo moliti?
- A zašto ih nagovaraš?
- Zato što ja molim i dobivam!
- Molim i ja, pa ništa! - upada u naš razgovor moja susjeda, pa nadodaje:
- Nema ništa iz toga!
- Svaka je istinska molitva uslišana...
- nisam ni dovršila misao, a ona me prekinula:
- Ma nije!
- Tko kaže da nije?
- Ja kažem, iz iskustva!
- Onda nemaš iskustva!
- Nema veze!
- Ima veze!
- Ja znam dobro po sebi: molim, molim, ali uzalud! Dapače, što više molim, gore mi je!
- Vjerojatno ne moliš kako treba!
Promijeni molitvu! Nisi li čula našeg Papu koji je vrlo jasan: Ako molitva ne mijenja tebe, promijeni ti molitvu! Nije naša molitva jedino prošnja, da se obraćamo Bogu samo kad smo u nevolji, onda kad nam je teško, kad nam nešto treba, kad nam ne ide kako smo planirali... Ako ti misliš da je to molitva, onda se grdno varaš. Molitva nije samoposluga za zadovoljavanje naših želja! Kad ti nešto zatreba, pritisneš puce i odmah dobivaš! Ne, molitva je zajedništvo, drugovanje s Bogom, boravak u njegovu društvu, u njegovoj prisutnosti, s njime i u

njemu... Mi smo od Boga došli, a on nam je i konačno odredište. S njime nam se susresti nakon ovozemaljskog života. Stoga je normalno da i sve dane svoga života provodimo u zajedništvu s njime.

- Ne ću moliti više nikako! - odgovara na to tako odlučno, pa okreće glavu, prekida razgovor i odlazi. Djeca me gledaju, pa i ja jednako tako silovito, kao i ona, odgovaram:

- A ja ću moliti, moliti i moliti, još žešće i gorljivije negoli dosad, sve dok ne izgorim u molitvi!

Sjetila sam se zgrade dok sam sjedila uz ležaj svoga bolesna oca. Sve je sličilo na jaku gripu koja je zimus tresla i veliko i malo, i mlado i staro. Zabrinuti kako će otac sve to podnijeti, bdjeli smo nad njim jer je otprilje bio teško bolestan. Kad mu se ognjica spustila na normalu, i dalje je ostao u bolesničkoj postelji jer se njegova teška bolest aktivirala. Liječnik je predvidio dugo i teško razdoblje za njega i za nas. Teška sredstva za smanjenje bolova sve su slabije djelovala. Srce nam se razdiralo dok smo gledali kako pati u svojoj bolesti.

Moj otac nije bio, ljudski govoreći, neki Bog zna kakav vjernik. Kršten je normalno brzo nakon rođenja, po ondašnjem običaju radi velike smrtnosti djece, a zatim pristupio na sakramente prve sv. ispovijedi, pričesti i krizme, po običaju, kao i ostali u selu. Išlo je to sve tako do trenutka kad je sam počeo odlučivati o svome životu i izabrao put koji je vodio mimo Crkve.

Nas djecu nije odgajao u vjeri, ali nam nije ni branio da vjerujemo, idemo u crkvu i svoju vjeru pokazujemo svojim životom. Živio je sam čestitim životom, a poštovao je ljude koji drukčije misle i žive.

Uz njegovu bolesničku postelju promatrala sam svoj i njegov život. Prolaznost. Kratkoću boravka na zemlji i vječnost u nebu. Počela sam moliti. Gorljivo sam molila. Primijetila sam da je mom ocu lakše dok molim. Imala sam osjećaj da mu osobito prija molitva "Dušo Kristova". Koristila sam zato svaki trenutak za molitvu. Navečer smo mi ukućani zajednički molili Gospinu krunicu.

Ocu su bolovi polako popuštali. Lijekovi mu više nisu bili potrebni. Činilo se da je sasvim dobro. Bio je tako miran da je moja majka poslije objeda legla u postelju kraj njega. Zajedno su zaspali. Samo, što se majka probudila, a otac u međuvremenu otišao Nebeskom Ocu u zagrljaj. Sigurna sam da tamo uživa veliki i sveti mir. On je sišao i na sve nas, njegove najmilije. "Što je nemoguće ljudima, moguće je Bogu!"

Jedna susjeda željela je da za nju molim, jednako kao i za svoga oca. Dva mjeseca kasnije, i ona je otišla u "kuću Očevu". Dok ovo pišem, mislim na oboje i za njih molim:

... i zapovjedi mi da dođem k tebi, da te sa svetima tvojim hvalim i slavim u vijeke vjekova. Amen.

R. T.

Budi s nama

**Ti Kraljice divna
šetaš rajskim alejama
livadama punim cvijeća
ptica i leptira
punim pčela medarica
gdjeno glazba nježna
s andeoskih struna bruji
mi na zemlji ovoj drhtimo od
straha
zatrovani otrovima
sotona se osilio
bogohuli
više
psuje
djecu tvoju on sakati
lice Tvoje nagruđe
okiva nas zakonima
srca čupa
djecu našu u pakao vuče**

**sidi s neba Mati naša
zloduhu zauzdaj ralje
nek ne huli nek ne laje
da možemo živjet dalje**

**Majko nade s nama budi
sadić ćemo za Te cvijeće
i na ovoj zemnoj grudi
kraljevat ćeš svim častima oba-
suta
a kad dođe danak sudnji
povedi nas sobom
da se i mi nevoljnici
nagledamo raja**

Danica BARTULOVIĆ

Zagrljaj

U ovom vremenu kada jako osjećamo nemogućnost ljudskog dodira još obilnije doživljam zagrljaj Kamenitih vrata. U njima se grle materijalno i duhovno. Grle se vrijeme i vječnost. U zagrljaju su sjedinjeni i prošlost i budućnost i sadašnjost.

Kamenita vrata sa svoja dva ulaza izgledaju kao dvije ruke što se spajaju u Gospinoj slici te nježno grle sve one koji se zadržavaju u molitvi kako bi svoje korake usmjerili na Božji put i one koji tek prolaze idući svojim putem. U Kamenitim vratima dobri Otac grli nas Majčinom ljubavlju.

U tom zagrljaju, kao iskre nježnosti i ljubavi, nanizane su ploče u kojima vjernici izriču svoju zahvalnost za primljene darove. Mnogi od onih koji su osjetili nadahnuće i potrebu ostaviti trag svoje pobožne zahvalnosti nisu više među živima. Preselili su se u vječni Božji zagrljaj. Ali njihovo svjedočanstvo i dalje traje. I dalje nam govore o svojoj pobožnosti prema Bogu, o štovanju bl. Djevice Marije, o snazi vjere protkane molitvom te o potrebi zahvalnosti. I to je ono o čemu vrijedi razmisliti u ovom mjesecu kad se sjećamo svih pokojnika. Oni žive i nakon smrti. Ne samo vječnim životom nego po onome što su učinili nastavljaju živjeti i na zemlji. U toj svijesti i nama valja živjeti. Jer, osim našeg imena, jednoga dana ostat će na zemlji plodovi našega rada. Valja mudro promišljati o tome kakvi će oni biti. Osmislio sam za svoje učenike

edukativan obilazak Mirogoja tijekom kojega posjećujemo grobove znamenitih ljudi koji su pokopani na tomu zagrebačkom groblju. Svaki učenik dužan je pripremiti prikaz života pokojnika na kojega se grobu zaustavljamo. Progovori tako o životu te osobe te o njezinu značenju za prošlost i sadašnjost Hrvatske i cjelokupna čovječanstva. Taj obilazak nazvao sam *Žive i nakon smrti*.

Idući od groba do groba znamenitih ljudi, prolazimo i pokraj ostalih grobova. Grobova ljudi koji su proživjeli svoje živote. Grobova na kojima molimo za njih i nadahnjujemo se na njihovu primjeru. Bilo da učimo nasljedovati ono dobro što su za života činili, bilo da se odgajamo izbjegavati sve ono loše i neprikladno što su za života učinili. I mi ćemo jednom doći na red. Zemlja će primiti naše tijelo. Valja živjeti razborito do toga dana tako da i iza nas ostane dobar primjer i poticajno nadahnuće. Treba nam poslušati riječi koje smo toliko puta čuli moleći 14. postaju klasičnog obrasca križnog puta: *I tebe će jednom položiti u grob. Gledaj da ti tijelo bude izmučeno trudom i naporom dobrih djela da tako slavno ustane na vječni život.*

A sa zrenika vječnog života jasnije se vide i prednosti ovoga našega zemaljskoga, prolaznog života. Jasno nam postaje da vrijedi jedino ono što smo nesebično darivali drugima. I da sve drugo biva propadljivo, a ostaju vjera, nada i ljubav. I djela učinjena u vjeri, nadi i ljubavi. Pa makar ta djela bila i čaša hladne vode. Ili topli zagrljaj.

Nikola KUZMIČIĆ

Dok je umirao u izgnanstvu, sv. Ivan Zlatousti (†407.) izustio je: "Dajte mi najljepše haljine jer dolazi Spasitelj kojega čekam čitava života!" A papa sv. Ivan XXIII. (†1963.) govorio je prije smrti: "Gospodine, kovčezi su spremni: osjećam se u zajedništvu sa svima koji trpe po bolnicama i u smrtnoj su tjeskobi. Nije trenutak za plakanje: vrijeme je radosti. Trpim s ljubavlju!" Uvijek nas smrt pogađa, osobito ako se radi o našoj rodbini, prijateljima ili znancima. Sv. Augustin (†430.) kaže: "Ne nestaju nikad oni koje ljubimo jer ih možemo ljubiti u Onomu kojega nikad ne nestaje." S njima smo u Bogu i dalje povezani. Pozvani smo moliti za sretnu smrt, a po Kristovu primjeru, da se u smrtnom času prikazemo nebeskom Ocu.

Ne će biti na odmet doznati što u tom surječju veli poznati rimski filozof i pisac Lucije Anej Seneka (†65.). On kaže da umrijeti treba naučiti: "Trebalo čitav život da bismo naučili živjeti i, možda će te još više iznenaditi, treba nam čitav život da bismo naučili umrijeti. Toliki veliki ljudi, nakon što su ostavili sav prtljag, nakon što su se odrekli prijateljskih bogatstava i užitaka, nisu imali cilja do posljednjeg trenutka nego znati živjeti. Usprkos tome mnogi su od njih otišli priznajući da to još nisu znali učiniti." Ovdje bismo mogli navesti i onu našu narodnu: Radi kao da ćeš stotinu godina živjeti, a moli kao da ćeš sutra umrijeti.

Perica MARIĆ

Spremni kovčezi

Smrt je najvažniji životni trenutak. Cijeli kršćaninov život u nekom je smislu priprava za smrtni čas. U njemu pokazuje svoju opredjeljenost za Boga ili odbija njegovu ljubav.

Dok je jednom poučavao, rabin Eliezer (2. st.) reče nekom od svojih učenika:

"Dan prije svoje smrti, obrati se!"

Istoga trenutka učenici ga upitaše: "Ali može li se znati u koji se dan umire?"

Rabin odgovori: "To je razlog više da se već danas obratimo, jer bismo već sutra mogli umrijeti; tako čitav život posvećujemo obraćenju."

Stvoreni za uživanje

Svetkovinom Svih svetih spominjemo se, među ostalim, cilja svog života, a to je savršeno zajedništvo s Bogom u Nebu. U otajstvima slave Gospine krunice to se zove „rajsko uživanje“. Svi sveti – osobe koje su primile milost vječnosti s Bogom – uživaju Boga, puninu i savršenstvo života. Ali, kad je počelo to njihovo uživanje? Tek nakon smrti ili možda ranije?

UŽITAK

Pojam uživanja upućuje nas na osjećaj zadovoljstva, ugone, udobnosti. Na žalost, ljudi većinom svode taj osjećaj na fizičku i psihičku razinu života. Kad pomisle na uživanje, to redovito povezuju s tjelesnim užiticima, poput hrane, pića, odmora, zabave..., koji čovjeku donose fizičku i psihičku ugodu.

Među vjernicima postoji jedna zabluda, na koju ovdje želim upozoriti. Riječ je o uvjerenju da je užitek grijeh. To nije istina. Užitek sam po sebi nije grijeh, nego dobro koje je Bog stvorio. Tjelesni užitici Božji su dar čovjeku. Govoreći tako o bračnoj ljubavi, Crkva nas uči: „Spolnost je vrelo radosti i zadovoljstva. Sam Stvoritelj (...) odredio je da u tom posvemašnjem uzajamnom fizičkom darivanju supružnici osjećaju užitek i zadovoljstvo tijela i duha. Supružnici, dakle, ne čine ništa zlo tražeći taj užitek i uživajući u njemu. Oni prihvaćaju ono što im je Stvoritelj namijenio“ (KKC, 2362).

No, kao i svakom daru koji mu je Bog dao, čovjek može i užitku pristupati na loš, odnosno grješan način. Primjerice, Božji dar govora predivan je za ljudsku komunikaciju za izgradnju zajedništva u Ljubavi, ali ga, na žalost, čovjek puno više koristi za uvrijeđe, psovku, svađe, nasilje, zavist i sl. Tako je i s užitkom: možemo ga primati i živjeti iz Ljubavi, ali i iz sebičnosti, oholosti, bahatosti..., donoseći, po takvu iskrivljenu življenju darova, loše plodove.

UŽIVATI S GOSPODINOM

„Krivo je umišljati da je čovjek, kao subjekt slobode, biće dostatno samom sebi i da mu je svrha zadovoljiti vlastiti interes u uživanju zemaljskih dobara“, uči nas Katekizam (KKC, 1740). Nitko od nas nije sam sebe stvorio niti smo stvoreni jedino za ovozemaljski dio života. Potječemo od Ljubavi – od Boga koji nas je stvorio da živimo zajedno s Njim. To je svrha života – biti s Bogom, živjeti s Njim, u Njemu i za Njega. Jedino takav život donosi čovjeku

ispunjenje i zadovoljstvo za kojim čezne. Ako je tako, a jest, e onda sva stvorena dobra, pa tako i ovozemaljske užitke, trebamo živjeti s Bogom – u Ljubavi i za Ljubav! Kad, primjerce, jedemo i pijemo, jedimo i pijmo s Gospodinom – zahvalno, ponizno, nesebično. I tako će nam svaki užitak biti na istinsko uživanje u životu, u dobrima koja nam je Bog u svojoj Ljubavi darovao za donošenje dobrih plodova.

UŽIVANJE U KRIŽU

A što sa životnim situacijama koje nisu fizički ni duševni užitak, nego su bolne i teške? Možemo li tada uživati u životu?

Rekoh da je pogrješno užitak svesti jedino na fizičku i psihičku razinu.

Čovjek treba uživati svim svojim bićem, a ne jedino tijelom i dušom. Točnije rečeno, istinsko uživanje počinje u srcu i prelijeva se iz njega u duševnu i tjelesnu protegu bića. Budući da je srce područje koje pripada jedino Bogu, očito je da je izvor i uzrok uživanja samo Bog. Jedino Ljubav može ljudskom srcu dati istinsko zadovoljstvo i puninu. Sve drugo samo su prividi i zavaravanja.

Temeljna pak istina naše vjere glasi da nas Bog ljubi oduvijek i zauvijek. Mi smo ljubljani od Ljubavi, od samoga Boga! To ispovijedamo u vjerovanju kad kažemo da vjerujemo u Boga Oca – potječemo od Njega i On nas ljubi. Tu Ljubav nitko i ništa ne može zaustaviti, odvratiti, promijeniti – ona je čvrsta, trajna, vječna, potpuna, savršena! Stoga, kako nam god u životu bilo – lako ili teško, ugodno ili neugodno,

uspješno ili neuspješno, bolesno ili zdravo – uvijek počivamo u Ljubavi, odnosno uvijek smo ljubljani. I zato u našem životu i kad je križ, odnosno nevolja, čak i više nego kad smo bez poteškoća, znajmo i vjerujemo da nas Bog ljubi i da tu Ljubav ne možemo izgubiti. Jedino ju možemo odbiti, zatvoriti se Njzinoj snazi svojim biranjem zla. To nam je znanje i vjerovanje potrebno baš zato kako bismo iz ljubavi prema Bogu mogli strpljivo podnositi teškoće koje u životu primamo, kako bismo uživali trpeći s Raspetom Ljubavi na Križu.

MAJČINO UŽIVANJE

Rajsko uživanje svih svetih uključuje i rajsko uživanje naše nebeske Majke. Ni Ona niti ostali sveti nisu počeli uživati tek u Nebu, nego onda kad su svoje srce do kraja predali Bogu – Ljubavi, kad su i u lakoćama i u teškoćama života uživali s Gospodinom i za Gospodina. Za takav život, za to življenje vječnosti već je sada potrebno željeti se puštati i prepuštati Gospodinu, ne opirati se Ljubavi, baš poput Kraljice i svih stanovnika Neba.

Eto nam puta kojim nam je ići do Vječne domovine – u svoje srce po molitvi (razgovoru i druženju s Gospodinom), po sakramentima i prihvaćanju Božjih nadahnuća puštati Snagu Ljubavi da nas uvodi u istinsko uživanje i ispunjenost koje nikad ne prestaju. Marijo, moli za nas da tako živimo sada, na času smrti i poslije smrti!

Kristian STIPANOVIĆ

Marija - putokaz

Mjesec studeni, posebice njegovi prvi dani, upravljaju naše misli prema onima koji su nekoć živjeli na ovoj zemlji kao i mi, ali su otišli pred nama u Vječnu domovinu. Dok su na tom putu, naša molitva može im i te kako biti od koristi. Jedno je to od duhovnih djela milosrđa. Evo kratkih razmatranja koja pritom mogu dobro doći kao uvodi u pojedina otajstva krunice slave.

1. ISUSOVO USKRSNUĆE

Nije ovdje! Uskrsnu kako reče. Hajde, vidite mjesto gdje je ležao. (Mt 28, 6)
Na križu razapeta umrla Spasitelja prijatelji su skinuli i pokopali u nov grob u obližnjem vrtu. Bog je mogao dopustiti da njegovo tijelo istrune kao i tjelesa ostalih ljudi, pa da proslavljen uzme svoje presveto tijelo kad uskrsnu sva ljudska tjelesa. No, jedino je svojim uskrsnućem iz zatvorena groba koji je bio čuvan mogao dokazati svoju pobjedu nad svijetom, grijehom i đavolskom moću.

Dok razmatramo o Isusovu uskrsnuću, molimo da poginuli i preminuli hrvatski branitelji što prije dođu u slavu Očevu, a živi, kad upadnu u nevolje i trenutke iskušenja, da nađu ohrabrenje u vjeri u uskrsnuće.
Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu...

2. ISUSOVO UZAŠAŠĆE

Galilejci, zašto stojite i gledate u nebo? Ovaj isti Isus koji je uznesen na nebo

između vas opet će se vratiti isto onako kako ste ga vidjeli da odlazi na nebo.

(Dj 1, 11)

Četrdeset dana nakon uskrsnuća, Isus uzlazi u nebesku slavu. Dotada su apostoli njegovoj Majci pripovijedali o njegovim ukazanjima i tako s njome dijelili svoje uskrsne radosti. Upućivali su ju u sva bogatstva koja su se zbivala tijekom uskrsnih dana, a ona je njima, razgovarajući s njima kao s prvim vjesnicima uskrsnuća, 40 dana pomagala da dublje shvate ono što im je milost Božja dobrostivo dijelila. Dok razmatramo o Isusovu uzašašću u nebesku slavu, molimo za sve pogodene Domovinskim ratom: pokojni nek se što prije nađu u slavi Očevoj, a živi vjerom nadidu nerazumijevanja i smognu snage kročiti kroz život.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu...

3. ISUS DARUJE DUHA

Branitelj - Duh Sveti, koga će Otac poslati u moje Ime, poučavat će vas o svemu i dozivati vam u pamet sve što vam rekoh.

(Iv 14, 26)

Na dan Pedestenice, 40 dana nakon uskrsnuća, u dvorani Posljednje večere, uz apostole i druge učenike našla se i Majka Isusova. Ona kao da ih okuplja. Majka Crkve. Između apostola i ostalih Isusovih učenika, nekako kao između crkvenih predvodnika i vjerničkog puka, sve ih spaja i vodi. Budna u molitvi i revna u ljubavi postala je tako lik Crkve što opremljena darovima Duha iščekuje drugi Isusov dolazak. Dok razmatramo o silasku Duha Svetoga nad apostole, molimo za obitelji koje trpe od ratnih posljedica: u trenutcima nerazumijevanja i sukoba da se znaju povući i otvoriti Duhu, kako bi smogli snage za život.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu...

4. MARIJINO UZNESENJJE

Ali Bog, bogat milosrđem - iz svoje velike ljubavi kojom nas je ljubio - nas, koji bijasmo mrtvi zbog grijeha, oživi zajedno s Kristom ... s njim nas i uskrisi i s njim postavi na nebesima, u Kristu Isusu, da u vjekovima koji nadolaze pokaže izvanredno bogatstvo milosti svoje dobrotom prema nama u Kristu Isusu. (Ef 2, 4-7)

Isusov životni put na zemlji nije završio njegovim uzašašćem u nebesku slavu

četdeset dana nakon uskrsnuća. Isus nastavlja svoj život u svojoj Crkvi, u nama, koji smo udovi njegovog Otajstvenog tijela, a njemu život daje Kristov Duh, Duh Sveti kojega je svojim obećao. Majka Isusova svojim molitvama saziva dar Duha, koji je nju osjenio već pri navještenju.

Dok razmatramo o Marijinu uznesenju u nebesku slavu, molimo za preminule predvodnike hrvatske Domovine koji su pravo vrjednovali žrtvu hrvatskih branitelja: neka ih Gospodin nagradi rajskom slavom.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu...

5. MARIJINO KRUNJENJE

Na nebu se pojavi veličanstven znak: Žena obučena u sunce, mjesec pod njezinim nogama, a na glavi joj vijenac od dvanaest zvijezda. (Otk 12, 1)

Konac djelo krasi, kaže poslovice. Kad Sveto pismo govori o konačnoj nagradi, koju je Bog na kraju u nebeskoj slavi pripremio svojoj djeci, onda ju prikazuje i kao naše vječno kraljevanje. Isusove prisposdobe o kraljevstvu Božjem odnose se na naše uključenje u njegovo kraljevstvo na zemlji, ali još više i na ono u nebu. Zapravo, oba su ta kraljevstva jedno te isto.

Dok razmatramo o Marijinu krunjenju u nebeskoj slavi, molimo za djecu poginulih hrvatskih branitelja: tragično preminule neka Gospodin okruni rajskom slavom, a žive napaja i hrani sa svog oltara, da mu do kraja ostanu vjerni.

Očenaš, 10 Zdravomarija i Slavaocu...

KAJO

Bolesne liječite!

Nepovoljne životne okolnosti i stres okidači su brojnih bolesti. Zbog straha od pandemije koronavirusa i nedavnog potresa u Zagrebu, u Hrvatskoj se izrazito povećala potražnja za antidepresivima, tabletama za smirenje i različitim farmaceutskim preparatima. Što više pažnje posvećujemo lošim vijestima i prognozama, postajemo razdražljiviji, nesigurniji. Imamo li razloga za strah?

Biblija nam navodi tri uzroka zbog kojih su došle smrt i bolest u svijet: đavao, Božji sud i grijeh. Na više mjesta u Bibliji ćemo naći tekstove koji upućuju na povezanost grijeha i bolesti naglašavajući važnost obraćenja i usklađivanja osobnog života s voljom Božjom. Čovjekovo zdravlje nije samo pitanje funkcioniranja psihofizičkih organa, nego se tiče cjelovitog razvoja i blagostanja. Da bismo ozdravili dušom i tijelom, nisu nam potrebne kozmetičke promjene nego često korjenite. Ne trebaju nam samo medikamenti nego sakramenti. Potreban nam je zaokret života, oslobođenje od kuge grijeha i svega što nas truje iznutra i izvana. Bolest nam otkriva našu ranjenu narav i suočava nas posebice s otajstvom križa. Svojim učenicima Krist je rekao: *Bolesne liječite, mrtve uskrisujte, gubave čistite, zloduhe izgonite!* (Mt 10,8)

U toj službi ozdravljenja čovječanstva koja je povjerena Crkvi na poseban

način sudjeluje i bl. Djevica Marija. Čudotvorna izliječenja u marijanskim svetištima diljem svijeta znak su njezine prisutnosti i zagovora. Blagdan Gospe od Zdravlja vezan je uz jedan takav događaj. Kad je g. 1630. na području Mletačke Republike harala kuga koja je u Veneciji pokosila 80.000 života, mletački Senat obratio se Gospi za pomoć. Učinjen je zavjet da će, ako prestane kuga, Gospi podignuti crkvu. Tako je u Veneciji izgrađena velebna crkva *Madonna della salute - Gospa od Zdravlja* koja svojom ljepotom plijeni brojne posjetitelje. Blagdan Marijina prikazanja u Hramu slavi se u mnogim našim krajevima kao Gospa od Zdravlja. U litanijama joj se obraćamo kao "zdravljku bolesnih" moleći da ne klonemo duhom, nego da strpljivo podnoseći bolesti ozdravimo. "Patnja prihvaćena s ljubavlju je nebo na zemlji" – kaže sv. Filip Neri. Mnogi svetcu shvaćali su bolesti i trpljenje kao vatru koja čisti i ozdravlja, uzdiže dušu na vrutke milosti.

Poziv "bolesne liječite" upućen je i nama danas. Potrebni su nam ozdravitelji obiteljskih i društvenih odnosa, ljudi koji će izgoniti svaku duhovnu nemoć i bolest, tjerati zloduhe i poticati na obraćenje. Dopustimo Gospi da se zaustavi pored naše patnje, pored našeg križa, da bude kormilo našoj lađi i pokaže nam put kako ćemo iscjeljujući sebe s Kristom i u Kristu vršiti službu ozdravljenja bližnjih po mjeri darovane nam milosti.

Silvana DRAGUN

Čvrst oslonac

Kako bi nam dobro bilo
da sve ide normalno,
kako je i Bogu milo
to bi bilo genijalno!

Ali, tako ipak nije
i zbog toga, žao mi je!

Naše znanje, sve je tanje,
a vremena sve je manje,
o tankoj niti visi nada
smrtonosni virus svijetom vlada!

I što sada, i do kada?
Pobrkani u vremenu,
izgubljeni u nemiru,
prevršili svaku mjeru,
izgubili živu vjeru!

Dokle ovo breme nosim
opet tvoju Milost prosim!

Ti ćeš, Majko, dobro znati
iz bijede srca izbavljati,
zabludjele oholice
što od tebe kriju lice,
Sinu svome preporučiti,
Milost s neba na njih sručiti:

Omekšaj im srca kruta,
povrati ih s krivog puta,
nek' osvijeste i osjete
MILOST BOŽJU i DOBROTU,
čvrst oslonac u životu!

Vinka TOKIĆ BUROLO

Savjeti roditeljima

Svaki dan nađi za svoje dijete vremena koje ćeš provesti zajedno s njim i usredotočiti se pritom jedino na njega.

Uvijek pohvali djetetove uspjehe i darove kojima ga je Bog obdario, otkrij u čemu je dobro i pokaži za to svoje zanimanje i pažnju.

Nitko ne može svaki put sve učiniti dobro, pa dijete nauči da su i neuspjesi sastavni dio života koje ponekad treba očekivati te ga pouči kako će ih podnositi.

Pomozi svome djetetu neka samo razmisli o svojim problemima i njihov riješi, a ti mu pritom budi na raspolaganju za razgovor o njegovim brigama i osjećajima.

Poštuj djetetove osjećaje i njegovo razmišljanje.

Biraj riječi u ophođenju sa svojim djetetom i nikad ga nemoj vrijeđati, omalovažavati ili ponižavati.

Izbjegavaj u svome govoru negativnosti "ne" i "nemoj", a prijedbi na pozitivnosti "da" i "uradi".

Svoj auktoritet očuvaj mirno (budi razborit i dosljedan u postavljanju jasnih granica i smislenih pravila).

Budući da je roditelj prvi odgojitelj, budi svome djetetu dobar primjer i riječju i djelom, jer je roditeljski uzor nenadomjestiv.

Ne zaboravi da je svako dijete vrijedno, jedinstveno i neponovljivo te da ima svoje potencijale koje će moći razviti tek ako se osjeća prihvaćeno i voljeno.

Prva međugorska televizija

Maria Vision Međugorje, kojega je međugorska tv. dio, prva je međugorska televizija na hrvatskom jeziku koja uskoro počinje emitiranje u BiH i Hrvatskoj. Vodi ju misao "Preko Marije do Isusa", a prisutna je u više od 20 zemalja. Glavna joj je misija prenijeti riječi Kraljice mira iz Međugorja, širenje evangelizacije i medijsko predstavljanje hercegovačke kulture, tradicije i običaja. Nastala je kao podružnica svjetski poznate televizije koja se nalazi u SAD-u, Meksiku i Italiji, da pomogne ljudima, i to najviše u duhovnom smislu. Plod je Kraljice mira i ljubavi koju je prenijela na sve koji svakog dana ustraju napraviti nešto veliko, nešto za Međugorje, za Gospu i za cijeli svijet. (M)

Posvećena crkva

U Modriči je kardinal V. Puljić posvetio 8. rujna župnu crkvu Rođenja Marijina, koja je toga dana slavila svoga naslovnika. (IKA)

Blagoslov obnovljene crkve

Biskup M. Uzinić blagoslovio je 8. rujna obnovljenu crkvu i zvonik franjevačkog samostana Rođenja Marijina, Gospe od Špilice, na otoku Lopudu. (IKA)

Sv. Marko i Gospa

U sklopu dvotjednih dana sv. Marka Križevčanina, A. Katanec održao je 8. rujna u crkvi sv. Ane u Križevcima predavanje "Sv. M. Križevčanin i probožnost prema bl. Dj. Mariji". (IKA)

2. Mladifest u Hrvatskoj

Pod geslom "Tko je žedan, neka dođe" u Petrinji je od 11. do 13. rujna održan 2. Mladifest u Hrvatskoj. Prvog dana katehezu je držao fra S. Brčina, drugoga o. I. Mandurić i trećega biskup V. Košić. Uz molitvu i pjesmu te misna slavlja i euharistijsko klanjanje čula su se i svjedočanstva. (IKA)

U susret 250. obljetnici župe

U povodu proslave blagdana Gospe Žalosne i susret 250. obljetnici osnutka župe, u Mrkoplju je od 13. do 20. rujna održan Proštenišni tjedan, zaključen proštenjem. Glavno slavlje predvodio je biskup M. Bogović, a predstavljena je i "Spomenica župe Mrkopalj".

Kultura života

Udruga "Hrvatska za Život" u 14 gradova organizirala je marijansku procesiju kao uvod u jesensku kampanju inicijative "40 dana za život" u Hrvatskoj - u Zagrebu, Bjelovaru, Čakovcu, Đakovu, Koprivnici, Križevcima, Labinu, Rijeci, Slavonskom Brodu, Splitu, Šibeniku, Vinkovcima, Virovitici i Zaboku. Pozvala je uključivanje u bdjenja te da molitvom i postom doprinesu spašavanje života u jednom od 35 gradova, na 37 mjesta bdjenja od 23. rujna do 1. studenoga. (IKA)

Otkriven vrijedna ikona

U crkvi Sv. Marije u Žirju otkrivena je stara ikona. Nakon što je s glavnog oltara izvađen okvir sa srebrnim oklopom pokazao se lik Gospe i Malog Isusa s okvirom na kojem su sveti u kružnim okvirima. Na Gospi su uočeni kasniji stilovi boja, koje zahtijevaju istraživanje i obnovu. U dnu okvira slika je grba plemićke obitelji Sisgoreo koja je od 15. st. dobila od biskupa patronat nad crkvom. Drže da je iz 15. ili 16. stoljeća. (IKA)

Novi reljef

U Općoj bolnici "Dr. Ivo Pedišić" u Sisku 25. rujna biskup V. Košić blagoslovio je obnovljenu kapelu sv. V. Paulskoga i novi reljef u njoj Majke pod križem s Isusom u naručju, rad akad. slikara Ivana Novaka. (IKA)

Obnovljena kapelica

U Jurrovčaku, u župi Sv. Martina na Muri, A. Perčić blagoslovio je 27. rujna obnovljenu kapelica bl. Dj. Marije. (IKA)

Kod Ilačke Majke

Misnim slavljem i marijanskim pobožnostima 3. listopada završeno je hodočasničko razdoblje u Gospinu svetištu u Ilači. Misno slavlje predvodio je S. Krekman, a svetište je otvoreno za hodočasnike dok vremenske prilike dopuštaju. (GK)

Posvećen novi oltar

Nadb. M. Barišić posvetio je u crkvi Gospe od Ružarija u Budimirima 4. listopada novi kameni oltar koji je, s ambonom, izrađen u radionici Jakija Jakšića u Donjem Humcu prema nacrtu arh. Josipa Matijevića. (IKA)

Blagoslov novih vitraja

Biskup V. Košić predvodio je na blagdan Gospe od Krunice misno slavlje u sisačkoj crkvi Sv. Marije Kraljice Mira i blagoslovio nove vitraje. Prema predlošku o. M. Rupnika, izradila ih je tvrtka Bokart, a prikazuju otajstva Gospine krunice. (IKA)

Međunarodna nagrada

Juro Pranjić i Ana Bosankić iz arhitektonskog biroa *Novi dom* dobili su u kategoriji javne arhitekture međunarodnu arhitektonsku nagradu BigSEE Architecture Award 2020. za njihov projekt kapele u svetištu Gospe Komušanske na brdu Kondžilo u župi Komušina kraj Teslića. Kapela zapravo

predstavlja sklopljene ruke koje visoko podižu križ. (KT)

O molitvi i snazi krunice

U emisiji Argumenti HKR-a, na blagdan Gospe od Krunice razgovaralo se o molitvi krunice i njezinoj snazi. Sudjelovali su biskup V. Košić, S. Kovačić i S. Arnuš.

Otvorena Marijanska godina

Zavjetnim nedjeljnim večernjim molitvenim programom 11. listopada, u Hrnetiću je otvorena Marijanska godina. Nakon otajstava muke i misnog slavlja, program je nastavljen otajstvima slave i završen klanjanjem pred Presvetim. Takav nedjeljni večernji program župljani će imati cijele godine. (FP)

Vatra u bistričkom svetištu

U dvorištu svetišta Majke Božje Bistričke izbio je 13. listopada požar od kojega su izgorjele gospodarske zgrade. Uništena je tako župna dvorana za mlade i kateheze, oštećena prostorija za Caritas i vježbaonica pjevanja. Stradali su i aparati za prijenos misa na otvorenom. Program u Svetištu će se odvijati prema ustaljenom rasporedu. (IKA)

Krunica i svetci

U kapucinskom samostanu Gospe od Pojišana u Splitu u tijeku listopada i studenoga može se vidjeti izložba slika fra D. Vrhovca naslovljena "Krunica bl. Dj. Marije u slikama i svetci kroz godinu". Riječ je o 60-ak slika rađenih pastelama. (IKA)

Nagradni natječaj

Raspisan je Natječaj na temu pobijeni hercegovački franjevci tijekom II. svjetskog rata i u poraću za uratke iz književnosti, glazbe, likovne kulture, povijesti, računalstva, umjetničke fotografije, videa, i to za pučkoškolce, srednjoškolce i odrasle. Radove poslati do 15. prosinca na: Vicepostulatura, Kard. Stepinca 14, 88220 Široki Brijeg.

Marija je Bogorodica. Taj njezin položaj je jedinstven među svim stvorenjima jer stoji u neobičnom i posebnom položaju prema trima božanskim Osobama i zauzima središnje mjesto u Božjim otajstvenim naumima i u svim Božjim djelima. ... Isus je kamen temeljac, a Marija je prva koja ima udio u njegovu dostojanstvu i sveopćoj uzročnosti; to joj pripada na poseban način jer je po Božjoj odluci s njim najuže povezana i jer ona sama posjeduje svako savršenstvo i milost što je obično stvorenje ne može dobiti.

Otkad smo se rodili "u vodi i Duhu Svetome" na Božji život, Marija bdije materinskom ljubavlju nad nama sve do smrti. Ona svakoga dana čuva, brani, umnaža naš duhovni život zaslugama koje si je stekla u vremenitom životu. Ako smo kojim slučajem pali u težak grijeh i tako izgubili život milosti Božje, ona je ona koja nas brižno potiče na pokajanje i obraćenje. Ona u nama podržava ljubav Božju sve do posljednjega našeg daha. Naš ulaz u broj nebeskih stanovnika bit će pobjeda Marijina duhovnog materinstva.

Majka Božja je bila drugarica i suradnica Isusu u neizmjernom djelu našega otkupljenja. Ona je i djeliteljica svih milosti Kristovih, idealan uzor kako nam je živjeti životom milosti koju nam je Krist zaslužio. Prema tome to ime, ona prečista Majka, sudjeluje s Kristom i u razvijanju i usavršavanju našega vrhunarnavnoga života.

Sl. Božji fra Aleksa BENIGAR (†1988.)

- U studenom je Dušni dan. Zašto čovjekovu dušu ne vidimo?
- Zato što je skrivena pod kožom!

GLAVOBOLJA

Susjedu boljela glava. Da se rastereti i dođe k sebi - pozvoni susjedi. Nakon dva sata, ustaje i veli:

- Razgovor s tobom uvijek mi dobro dođe. Kad sam došla, silno me boljela glava, a sad više nije!
- E, sad zato boli mene!

VELIKA NADA

- Vi ste moja velika nada za moje staračke dane! - milijuner će liječniku.
- Hvala, također i Vi ste za mene! - liječnik će milijuneru.

FANTASTIČNO

- Da astronomi znaju izračunati točan dan i vrijeme izlaska sunca i mjeseca, pa to je nešto fantastično!
- Ma to nije ništa posebno! Imate danas u svakom kalendaru.

HRVATSKA KATOLIČKA MISIJA U MAINZU - 1967. - 2017.

- Monografija u povodu 50. obljetnice osnivanja Misije u Mainzu u Njemačkoj u kojoj je prikazan njezin nastanak i razvoj od početka do 2018. Nakon papinskog blagoslova i pozdrava crkvenih predvodnika (njemački i hrvatski), predstavljena je Crkva u Hrvatskoj i Njemačkoj, prikazani su hrvatski katolici u Mainzu, njihov vjerski i sakramentalni život (popisani svi kršteni, prvopričešćeni, krizmani, vjenčani i pokojni), predstavljeni su njihovi duhovni pastiri i pastoralni suradnici, prikazane su njihove socijalne, kulturne i zabavne djelatnosti, donesen je ljetopis i opis proslave zlatnog jubileja, priložena je bibliografija, literatura i vrela s kazalima te sažetkom na njemačkom. Veliki format, brojne fotografije... - str. 247. - **Narudžbe:** KACIĆ, Fratarski prolaz 4, 21230 Sinj.

TRI DUHOVNE SKLADBE SV. ELIZABETI

- Kćerka hrvatsko-ugarskoga kralja Andrije II. i supruga vladara njemačke pokrajine Thüringen, zaštitnica Franjevačkoga svjetovnog reda, novom knjigom dobiva dvije duhovne skladbe s izvornom glazbom i izvornim tekstom (Himan svetoj Elizabeti, glazba V. Sunko, tekst M. Filipović, i Elizabeto sveta, glazba B. Juračić, tekst A. Sesar), a treća je prepjev poznate njemačke skladbe (Kada kruh dijeliš svoj). Veliki format, str. 59 - **Narudžbe:** Stipe Nimac, Put iza Nove bolnice 10 C, 21000 Split.

PUT U ŽIVOT - Molitvenik i obrednik za vjernike i svećenike, 480 str. - 50 kn.

MALI PUT U ŽIVOT - Obrasci vjere, molitve, ispovijed... prikladno za mlađe i starije - 6 kn.

J. Šetka - HRVATSKA KRŠĆANSKA TERMINOLOGIJA - Kršćansko nazivlje s tumačenjima - 150 kn.

D. Aračić - MARIJA U RANOKRŠĆANSKOJ LITERaturi - Crkveni oci - 232 str. - 70 kn.

D. Aračić - MARIJA U SREDNJOVJEKOVNOJ LITERaturi - Bogoslovci i pisci - 232 str. - 70 kn.

D. Aračić - TAJNA BOŽIĆA - Razmišljanja uz blagdan Božića - ilustrirano - 60 kn.

G. Sehlin - MALO MARIJINO MAGARE I BIJEG U EGIPAT - Ilustrirano - 60 kn.

P. Lubina - VODIČ MARIJANSKOM HRVATSKOM - Hrvatska Gospina svetišta - 140 kn.

P. Lubina - BLAŽENOJ SVI NARAŠTAJI - Izabrane marijanske molitve, ilustrirano - 180 kn.

P. Lubina - STOPAMA NAZARETSKE DJEVICE - Duhovni vodič Svetom Zemljom - 50 kn.

P. Lubina - BLAŽENOM ĆE ME ZVATI - Tumač najpoznatijih marijanskih molitava - 40 kn.

P. Lubina - MARIJA, MAJKA ISUSOVA I NAŠA - Što Crkva vjeruje i uči o Gospi - 40 kn.

P. Lubina - MOJA KRUNICA - Povijest i uzorci molitve s ilustracijama - 25 kn.

P. Lubina - KRUNICA - ŽIVOTNA SUPUTNICA - Povijest i uzorci molitve krunice - 40 kn.

P. Lubina - KRUNICA NAŠIH DANA - Suvremena razmatranja uz molitvu krunice - 40 kn.

P. Lubina - BOGORODICI DJEVICI - Izabrane marijanske molitve I. tisućljeća - 40 kn.

P. Lubina - MAJCI MILOSRĐA - Izabrane marijanske molitve između dvaju raskola - 40 kn.

P. Lubina - POMOĆNICI KRŠĆANA - Izabrane marijanske molitve novijeg doba - 40 kn.

P. Lubina - UZORU NAŠE NADE - Izabrane marijanske molitve našeg doba - 40 kn.

I. Bodrožić - NAZARETSKA DJEVIKA UZOR KRŠĆANSKOG ŽIVOTA - Razmatranja - 50 kn.

I. Bodrožić - MARIJA MAJKA MILOSRĐA - Razmatranja uz Gospine blagdane - 40 kn.

M. Crvenka - SVETOPISAMSKÉ ŽENÉ - 50 kn.

M. Kirigin - S MARIJOM KROZ GODINU - 30 kn.

M. Babić - U MARIJINOJ ŠKOLI - 40 kn.

A. Bello - MARIJA, ŽENA NAŠIH DANA - 30 kn.

R. Tomelić - MOJA DJECA I JA - 40 kn.

R. Sprung - ZATVOR BEZ ZIDOVA - 20 kn.

R. Šutrin - VJERNI DJEVICI SLAVNOJ - 30 kn.

Fra Petar Knežević - GOSPIN PLAĆ - 10 kn.

Narudžbe: "Marija", Trg G. Bulata 3, 21000 Split, tel. (021) 348-184 ili 340-193, e-pošta: petar.lubina@st.t-com.hr

Ljubica Orlović, Köln: Nebeska Majko, hvala ti na ljubavi i dobroti! Tebi izručujem sebe i sve svoje, da nas čuvaš i braniš, uz dar; - **Marija Kolak, Berlin:** Nebeskoj Majci zahvaljujem na iskazanoj ljubavi te pod njezino okrilje stavljam sebe i svoje, osobito djecu pred kojom je život, uz dar; - **Anka Đikić, Berlin:** Zahvaljujem nebeskoj Majci na ljubavi koju iskazuje svima koji su mi dragi, i sve ih povjeravam njezinoj zaštiti, posebno unuke, uz dar; - **Ivana Gabrilo, Sinj:** Gospe moja Sinjska, zahvaljujem ti na ljubavi kojom me pratiš i dalje ti se preporučujem, osobito svoju djecu, za duševno i tjelesno zdravlje, uz dar. - **Monika Badžim, Šibenik:** Nebeskoj Majci zahvaljujem na ljubavi i pod njezino okrilje stavljam sebe i sve svoje, osobito zdravlje svoje djece, uz dar; - **Marija Vivoda, Umag:** Majci Božjoj zahvaljujem na svojoj ljubavi i pod njezino okrilje izručujem sebe i svoje najmilije, uz dar; - **Malgorzata Brigić, Tučepi:** Gospe moja, na svemu ti hvala! Čuvaj i brani mene i sve moje, uz dar; - **Andelka Dinarina, Glavice:** Gospe moja, na svemu ti hvala! Svrni svoje blage oči na sve moje drage, na malu i veliku djecu, da ostanu pravi vjernici i Hrvati, uz dar; - **Zora Perkov, Tribunj:** Nebeska Majko, hvala ti na tolikim milostima koje si mi isprosilila. Ti znašš najbolje sve moje potrebe, pa ih usliši, uz dar; - **Nevenka Sučić, Berlin:** Gospe moja, na svemu ti hvala što si meni dala! Čuvaj mene i sve moje, osobito naše najmlađe, da ostanu Isusu vjerni, uz dar; - **Edita Alebić, Split:** Gospi zahvaljujem na svojoj dobroti te joj predajem sve svoje molitve, da ih prikaže svome Sinu, uz dar; - **Tonka Mršić, Waldbröl:** Nebeska Majko, zahvaljujem ti za svu ljubav koju si iskazivala meni i mojoj obitelji te ti i nadalje preporučujem sve svoje, uz dar; - **Jasmina Dedović, Kirchheim-Teck:** Majko Božja, na svemu ti hvala! Čuvaj i brani mene i sve moje, uz dar; - **Ana Sučić, Strizirep:** Gospe moja, na svemu ti hvala što si meni i mojima dala! Čuvaj i brani mene i sve moje, osobito najmlađe, da uvijek ostanu Isusu vjerni, uz dar; - **Ante Kosor, Esslingen:** Gospi zahvaljujem na svim milostima i njoj pod okrilje stavljam sebe i sve svoje, osobito djecu, uz dar; - **Danica Žepina, Biograd n/m:** Majko Božja, zahvaljujem ti na svemu i tebi pod okrilje stavljam sebe i sve svoje, da nas čuvaš, uz dar; - **Gordana Iličić, Altdorf:** Nebeska Majko, hvala ti na svim milostima! Bdiž nada mnom i mojom obitelji, osobito nad djecom, uz dar; - **Obitelj Mira Krivića, Wynau:** Nebeska Majko, na svemu ti hvala! Čuvaj nas i dalje i brani od svakoga zla i nevolje, uz dar; - **Zdenka Stojić, Stari Mikanovci:** Nebeska Majko, hvala ti na svim milostima. Čuvaj i brani mene i sve moje, da Bogu ostanemo vjerni, uz dar.

MAJKO, I UNAPRIJED IH PRATI!

358 - "MARIJA" 11/2020.

2. studenoga 12 je godina otkako se Gospodinu preselila naša draga majka i baka

ANA VEKIĆ

O obljetnici tvoga odlaska, molimo Gospodina neka ti bude milosrdan i dobrotiv.

Kćeri Zdenka i Branka s Matijom

(Dar za "Mariju")

4. studenoga 15 je godina otkako je ovaj život zamijenio drugim naš dragi suprug i otac

PETAR REPUŠIĆ ČIČAVI

Dok te se sjećamo o godišnjici tvoga odlaska, nadamo se susretu s tobom u posljednji dan.

Supruga Mirjana i djeca

(Dar za "Mariju")

23. studenoga navršilo se 9 godina otkako se vratio u kuću Očevu naš dragi

TOMO BARIŠIĆ

Gospodine, dok ti zahvaljujemo na njegovoj ljubavi, molimo da ga obdariš životom vječnim.

Djeca s obiteljima

(Dar za "Mariju")

26. studenoga navršava se 7 godina otkako je ovozemaljsku trku završio naš dragi

fra IVAN DAMIŠ

Udijeli mu, Gospodine, radost života vječnoga!

Majka, sestra, sinovci i nećaci

(Dar za "Mariju")

29. studenoga navršavaju se tri godine otkako se vratio "u kuću Očevu" naš dragi

fra VINKO PRLIĆ

Dok ti zahvaljujemo za njegov život, molimo te, Gospodine, da mu budeš milostiv.

Braća i sestre sa svojima

(Dar za "Mariju")

28. studenoga 8 je godina otkako je Gospodin pozvao iz ovoga života u drugi našega dragog

MARINKA BABIĆA KAVIČA

Gospodine, dok ti zahvaljujemo za našega dragog pokojnika, molimo te primi ga pod svoje okrilje!

Supruga i djeca

(Dar za "Mariju")

29. studenoga navršilo se 16 godina otkako se Gospodinu zauvijek preselio naš dragi

ANTE MIKULIĆ GALE

Dok te se sjećamo o obljetnici tvoga odlaska, molimo Gospodina da ti udijeli život vječni!

Djeca s obiteljima

Darovali su i tako omogućili i siromašnijima primati "Mariju": Ljubica Mišić; Mirjana Đurek, Sibinj; Sanja Ferenčić; Jasminka Vuković, Jesenice; Ivka Vrljičak, Krivodol; Mira Margarita Vrbanović, Zagreb; Kristina Huljev, Primošten; Marija Trogrlić ž. Mijina, Žeževica; Mladen Perković, Bošnjaci; Nevenka Čagalj, Zagvozđ; Zvezdana Burčul, Galovac; Tomica Lokinger, Suhopolje; Marija Domijan, Bjelovar; Marija Jurčević, Bioggio; Branka Ljubičić, Zagreb; Josip Erhatic, Dinjevac; Lucija Marić, Šibenik; Ljubica Orlović, Köln; Ivana Matanović, Zagreb; Milka Brnić, Uskoplje; Verica Miličević, Zvečanje; Ljubica Cvenić, Biograd na moru.

MARIJA SVIMA OBILNO PLATILA!

KALENDAR "MARIJA" 2021.

Džepni - Blagdani i sveci, Mjesečeve mijene, prostor za bilješke, poštanski brojevi.

Na naslovnici slika

Gospe s Djetetom (Ferruzzi) - 5 kn.

Zidni - sa slikom Gospe od Zdravlja, Sinjske i s Djetetom (R. Ferruzzi) - 1 kn.

Plastificirani kartončić - sa slikom Gospe Lurdske, od Zdravlja, Sinjske, s Djetetom (R. Ferruzzi), sv. Ante Padovanskoga i sv. Nikole biskupa - 1 kn.

Narudžbe

(samo na više primjeraka, uz popust): "Marija",

Trg G. Bulata 3, 21000 Split, tel/faks (021)

348-184, e-pošta: petar.lubina@st.t-com.hr

Ica Marović, Kaštel Lukšić: Gospi u zaštitu izručujem sebe i svoju obitelj, osobito svoje unuke, da nas čuva i nad nama bdije, uz dar; - **Zdenka Kovač, Tršće:** Gospi izručujem sebe i svoje unuke i praunuke, cijelu svoju obitelj, da nas čuva i brani od zla, uz dar; - **Nada Petričić, Sisak:** Majko Božja, ti znaš najbolje sve moje želje pa ih poslušaj i usliši, uz dar; - **Katica Kuljfa, Predavac:** Nebeska Majko, pod okrilje tvoje stavljam sebe i sve svoje, da nad nama bdiješ, uz dar; - **Ilija Grgić, Železniki:** Pod Gospino okrilje stavljam sebe i svoju obitelj, za duševno i tjelesno zdravlje, da nam bude vodilja i pomoćnica sa svojim sinom Isusom u našim potrebama, uz dar; - **Pero Vidović, Orebići:** Preporučujem Gospi sebe i sve svoje mile i drage, da nad nama bdije i čuva nas, uz dar; - **Vera Rendulić, St. Johns Park:** Majko Božja, pod okrilje tvoje stavljam sebe i sve svoje, da nad nama bdiješ i čuvaš nas, uz dar; - **Dragica Spudić, Greystones:** Preporučujem Dobroj Majci sebe i sve koji su mi dragi i srcu bliski, da nas čuva i brani, uz dar; - **Marija Žubrinić, Galston:** Nebeska Majko, tebi pod okrilje stavljam sebe i sve svoje, da nad nama bdiješ, uz dar; - **Dubravka Pavišić Strache, Zagreb:** Majci Božjoj izručujem sebe i sve svoje najmilije, da nas čuva i brani, uz dar; - **Dragica Tissauer, Osijek:** Preporučujem Majci Božjoj sebe i sve koji su mi srcu bliski, da nas čuva i brani, uz dar; - **Kornelija Ježina, Murter:** Gospe Moja, pod okrilje tvoje stavljam sebe i sve svoje, da nas čuvaš i braniš, uz dar; - **Marijan Nikšić, Karlovac:** Nebeska Majko, tebi pod okrilje izručujem sebe i sve svoje mile i drage, da nas čuvaš i braniš, uz dar; - **Obitelj Glasnović, Sesvete:** Majci Božjoj u zagovor stavljam sebe i sve svoje mile i drage, za mir i blagoslov u nama i među nama, u životu i radu, uz dar; - **Obitelj Žagar, Sesvete:** Preporučujemo se Majci Božjoj, za mir i blagoslov u životu i radu, da nad nama bdije i čuva nas, uz dar; - **Ljubica Stipanović, Split:** Nnebeskoj Majci izručujem sebe i sve svoje mile i drage, osobito djecu i svoje zdravlje, uz dar.

MAJKO, POSLUŠAJ NAŠE VAPAJE!

MARIJA - vjerski list za Marijine štovatelje

Osnivač i izdavač: Provincijalat Franjevačke provincije presv. Otkupitelja, Split; - Urednik: fra Petar Lubina - Adresa Izdavača, Uredništva i Uprave: Trg Gaje Bulata 3, 21000 Split; tel/faks (021) 348-184; ili tel.: 340-190; e-pošta: petar.lubina@st.t-com.hr - List izlazi svakog mjeseca, osim u kolovožu i rujnu. - Cijena: pojedinačni broj 7 kn; godišnja pret-plata 70 kn; za inozemstvo 20 eura ili 25 USD ili odgovarajući iznos u drugoj valuti - običnom poštom.

Zračnom poštom: Amerika i Kanada 35 USD, Australija 45 AUD. Na više od 10 primjeraka istog broja, 10 % popusta.

Uplate za Hrvatsku: OTP banka Hrvatska d. d. - IBAN: HR 4324070003233878108; uplate za inozemstvo: OTP banka Hrvatska d. d. - IBAN: HR 4324070003233878108, SWIFT/BIC code: OTPVHR2X.

Tisak: Dalmacijapapir - Split.

Nenad Jeličić (†17. V. 2020. u 45. - Brusje); - **Dr. Drago Carić** (†29. V. 2020. u 69. g. - Hvar); - **Mate Kalina** p. Ante (†3. VI. 2020. u 85. g. - Krilo Jesenice, Split); - **Matko Jeličić** (†17. VI. 2020. u 63. - Hvar); - **Marijan Ždero Micukić** (†25. VI. 2020. - Runovići); - **Marija Čolak r. Tudor** (†27. VI. 2020. u 78. - Velo Grablje, Šibenik); - **Josip Grgević** (†27. VI. 2020. u 82. g. - Jelsa, Varaždin); - **Tonči Franičević** (†28. VI. 2020. u 52. g. - Jelsa); - **Ljupko Ljubičić Celić** (†2. VII. 2020. - Runovići); - **Anto Mijatović**, otac fra Ilijin (†2. VII. 2020. - Velika Gorica); - **Nnevenka Golub r. Pavlinović**, sestra don Vjekina (†9. VII. 2020. - Šitno); - **Milka Žuljević r. Gelo**, sestra č. s. Ane (†12. VII. 2020. - Strupnić); - **Margita Bunčuga** (†13. VII. 2020. u 74. g. - Jelsa); - **Jure Grgević** (†13. VII. 2020. u 82. g. - Jelsa); - **Ana Biočić Šoška** (†13. VII. 2020. - Runovići); - **Josip Jukić Jozan** (†27. VII. 2020. - Runovići); - **Joso Badžim** (†31. VII. 2020. u 87. g. - Konjevrate); - **Marica Pupiće-Bakrač**, sestra fra Franina i č. s. Marije (†7. VIII. 2020. u 83. g. - Otok); - **Lojzo Buturac** (†9. VIII. 2020. u 96. g. - Sisak); - **Ante Kapitanović**, brat fra Vickov (†13. VIII. 2020. - Ogorje); - **Ante Jakić** (†15. VIII. 2020. - Runovići); - **Luka Vuknić** (†21. VIII. 2020. - Runovići); - **Mila Lešina Talaković** (†23. VIII. 2020. - Runovići); - **Ana Todorić Biškulja** (†24. VIII. 2020. - Zmijavci); - **Žarko Bustruc**, otac fra Mirov (†25. VIII. 2020. - Peračko Blato); - **Marta Ivkić**, majka vlč. Pave (†4. IX. 2020. u 79. g. - Vidovice); - **Franka Borković** (†8. IX. 2020. u 82. g. - Sinj); - **Don Slavko Maslač** (†12. IX. 2020. u 78. g. - Hrasno); - **Č. s. Hijacinta Banić**, FoB (†14. IX. 2020. u 89. g. - Šibenik); - **Č. s. Aurelija Miličić**, MSSK (†17. IX. 2020. - Đakovo); - **Ljubomir Babić Bandurić** (†17. IX. 2020. - Runovići); - **Vlč. Niko Luburić** (†25. IX. 2020. u 69. - Studenci); - **O. Luka Lučić**, DI (†26. IX. 2020. u 82. g. - Zagreb); - **Danko Kustura**, brat č. s. Ljubomire (†27. IX. 2020. u 96. g. - Slivno); - **O. Milan Ujević**, OFM (†28. IX. 2020. u 84. g. - Imotski); - **Č. s. Amata Doknjaš**, SMI (†1. X. 2020. u 83. g. - Čardak); - **Nediljka Ljubičić Kapović** (†2. X. 2020. - Runovići); - **Vjekoslav Marković**, brat č. s. Anđelke (†2. X. 2020. - Otok); - **Marko Žižić**, brat č. s. Venerande (†4. X. 2020. - Otok); **Marija Buratović** (†6. X. 2020. u 89. g. - Vrbanj); - **Anica Mateljan**, nevjesta č. s. Zvezdane (†10. X. 2020. - Košute).

OBDARI IH, GOSPODINE, ŽIVOTOM VJEČNIM!

SADRŽAJ

Kamo idemo? (Urednik)	321
Obitelj kao poslanje (Papa Franjo)	324
Zdravo, o Zdrava! (I. Bodrožić)	326
Uz Dušni dan (S. Jerčić)	328
Srebrna krunica (P. Marin)	331
Mikrokozmos Crkve (D. Aračić)	332
Stablo života (A. B. Periša)	334
Cilj duhovnog života (M. Sušac)	336
Zdravlje duše i tijela (D. De Micheli Vitturi)	338
70 godina od proglašenja dogme Marijina uznesenja (M. Ardinić)	340
Bila je uzdanica i oslonac (N. Andrić Nevinc)	342
Molitva (R. T.)	344
Zagrljaj (N. Kuzmičić)	346
Stvoreni za uživanje (K. Stipanović)	348
Marija - putokaz (Kajo)	350
Bolesne liječite! (S. Dragun)	352